

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

Jaarverslag 2023

Stichting Openbare Bibliotheken Hardenberg

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
Landelijke, provinciale en lokale ontwikkelingen	6
Jeugd en Leesbevordering	10
- Kinderopvang	12
- Primair onderwijs	15
- Voortgezet onderwijs	20
Persoonlijke Ontwikkeling	22
- Landelijk campagnes	24
- Structurele activiteiten/projecten	25
- Nieuwe activiteiten/projecten	26
Leven Lang Leren	30
- Digipunt	32
- Samenwerkingen	35
- Taalpunt	37
Kunst en Cultuureducatie	40
- Kindercursussen in wijken, dorpen en kernen	42
- Activiteiten in het voortgezet onderwijs	43
- Maatschappelijke projecten	44
FabLab Hardenberg	48
Organisatie	52
- Bestuur en financiën	53
- Personeel	54
- Algemene gegevens	55

* Foto omslag en achterkant: Marco Heyda, Includi

‘De Bibliotheek is de meest democratische
plek in onze samenleving’
— Staatssecretaris Gunay Uslu

VOORWOORD

Met trots presenteren wij als organisatie ons jaarverslag 2023 en leggen we een uitgebreide beschrijving van onze activiteiten aan u voor. En nu we terugkijken op dit jaar worden we blij van alles wat gerealiseerd is. Want na een periode van lockdowns en coronamaatregelen blijkt, dat onze inwoners en gasten de Bibliotheek trouw blijven bezoeken. En 2023 is een jaar geweest waarin samen met onze inwoners en partners veel mooie projecten en activiteiten zijn uitgevoerd. De teksten die hierna volgen maken het concreet en de foto's spreken boekdelen. Hieruit blijkt, dat in brede zin de Bibliotheek voorziet in een behoefte en een belangrijke voorziening is in onze gemeente.

De Bibliotheek vult ook steeds meer de functie in van 'huiskamer van de samenleving'. Het is een voorziening waar iedereen van harte welkom is. Een plek waar ontmoeten centraal staat en waar je ontspannen kunt verblijven. Ongeacht leeftijd, inkomen, opleiding, sociale klasse, overtuiging of politieke achtergrond. Als organisatie werken we aan de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners en aan meedoen in onze samenleving.

Hierin voelen we ons ook sterk gesteund en we worden gemotiveerd om ons werk te doen. We zien de bezoekersaantallen toenemen en we breiden onze activiteiten uit. We krijgen enthousiaste reacties en we zien blij gezichten van onze gasten in onze vestigingen. En daar doen we het voor.

Daarnaast voelen we ons sterk gesteund door alle aandacht die de Bibliotheek krijgt als essentiële voorziening. In de troonrede werd de waarde van cultuur benoemd, namelijk 'cultuur confronteert, inspireert en overbrugt tegenstellingen' met daarbij speciale aandacht voor de Bibliotheek! Koning Willem Alexander merkt op, dat het kabinet de openbare Bibliotheek op zoveel mogelijk plaatsen wil terugbrengen. Een plek waar mensen kunnen lezen, leren en elkaar ontmoeten.

Ook lokaal krijgt de Bibliotheek meer aandacht. In december heeft de gemeenteraad een besluit genomen betreffende de visie op kunst en cultuur 'De culturele blik op Hardenberg 2024-2027'. De gemeente Hardenberg zet stevig in op herstel en het verder ontwikkelen van het culturele aanbod. En de Bibliotheek wordt genoemd als expertpartner vanwege de maatschappelijke en educatieve functies. Voor de komende jaren zijn er stevige en prachtige opdrachten voor de Bibliotheek weggelegd. Kortom: de Bibliotheek kan en mag de ontwikkeling die ingezet is doorzetten in de komende jaren.

In dit voorwoord wil ik mijn dank uitspreken.

Dank aan de steun die we ontvangen van ons gemeentebestuur.

Dank aan de partijen met wie we samenwerken.

Heel veel dank aan onze gemotiveerde medewerkers en aan de leden van de Raad van Toezicht.

Maar bovenal grote dank aan alle vrijwilligers op de verschillende vestigingen. Want mede dankzij de inzet van bijna 300 vrijwilligers kunnen wij trots en met een glimlach op ons gezicht terugkijken op een succesvol jaar.

Namens de organisatie wens ik u veel leesplezier toe en nodig ik u van harte uit om onze bibliotheken te blijven bezoeken.

Freddie Schuldink

Directeur-bestuurder.

Ontwikkelingen

LANDELIJKE, PROVINCIALE EN LOKALE ONTWIKKELINGEN

Al een aantal jaren is de Bibliotheek volop in ontwikkeling. Onze Bibliotheek heeft als gevolg van een forse uitbreiding van taken en opdrachten een ware transformatie doorgemaakt. En deze ontwikkeling is nog niet afgerond: in de komende jaren zal de Bibliotheek als maatschappelijke en educatieve Bibliotheek én als huis van de samenleving zich verder ontwikkelen.

Voor de Bibliotheek staan de drie grote taken 'laaggeletterdheid', 'participatie in de informatiesamenleving' en 'een leven lang leren' centraal. Naast deze taken wordt ingezet op andere vormen van dienstverlening waaronder Digipunten, Taalpunten en Infohuizen voor de inwoners. Ook wordt de samenwerking met het onderwijs intensiever. Met de verdere uitrol van de programma's 'Boekstart' en 'de Bibliotheek op school' wordt gewerkt aan een structurele aanpak van leesbevordering.

We werken steeds meer samen met diverse lokale organisaties. Hierdoor neemt onze bijdrage aan de maatschappij steeds meer toe. De 11 vestigingen van de Bibliotheek liggen verspreid over de hele gemeente waardoor de Bibliotheek fungeert als een openbare, waardevrije en gastvrije voorziening. Omdat de Bibliotheek dichtbij is én omdat je als inwoner makkelijk de Bibliotheek binnenstapt, is het een belangrijke organisatie in onze gemeente.

Sinds 1 januari 2015 is de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen van kracht. In deze wet staan de 5 waarden van de Bibliotheek genoemd, namelijk: onafhankelijk, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit. Ook worden in deze wet de 5 maatschappelijke functies benoemd, namelijk:

1. Het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. Het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. Het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. Het organiseren van ontmoeting en debat;
5. Het laten kennismaken met kunst en cultuur.

Uit deze 5 functies blijkt, dat de Bibliotheek steeds meer bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling. En de Bibliotheek vergroot de deelname van onze inwoners aan de maatschappij.

In 2022 is door staatssecretaris Uslu aangekondigd, dat er extra budget komt voor de openbare bibliotheken. In de komende jaren wordt gewerkt aan een toekomstgerichte Bibliotheekvoorziening in elke gemeente. Ook is door de landelijke overheid verder gewerkt aan een zorgplicht voor de gemeenten. Hoe de zorgplicht er precies uit gaat zien is nog niet in detail uitgewerkt. Wel is duidelijk, dat hiermee een enorme impuls wordt gegeven aan de Bibliotheek, waardoor de maatschappelijke bijdrage van de Bibliotheek wordt geborgd. Naar verwachting is deze zorgplicht met ingang van 2025 van kracht.

Ter voorbereiding op de zorgplicht is in 2023 ingezet op het versterken en repareren van het Bibliotheeknetwerk. De mogelijkheid wordt geboden om een zogenaamde Specifieke uitkering aan te vragen. Deze Specifieke uitkering maakt het mogelijk om een aantal vestigingen in onze gemeente te versterken. Dit door verbreding en uitbreiding van de activiteiten en het verruimen van de openingstijden. Samen met de gemeente is gewerkt aan een tweetal subsidieaanvragen. In 2024 hopen we op positief bericht zodat we met dit extra budget een vijf vestigingen kunnen uitbouwen tot volwaardige vestigingen.

Ook de provincie Overijssel zet in op participatie: 'Iedereen kan meedoen in de samenleving' staat bij de provincie hoog op de agenda. Dat de Bibliotheek hier een belangrijke rol heeft blijkt uit het provinciale programma 'Toekomstkracht Overijsselse bibliotheken'. Met deze subsidieregeling stelt de provincie een subsidie beschikbaar van € 95.000. Daarnaast wordt ook van de gemeente gevraagd om financieel bij te dragen.

Onder begeleiding van Rijnbrink en in samenwerking met de beleidsadviseurs van de gemeente is gewerkt aan een projectplan. In het vierde kwartaal van dit jaar is het projectplan als subsidieaanvraag bij de provincie ingediend. In dit projectplan gaan we uit van een tweetal doelstellingen, namelijk:

1. We willen Het Huis van de Samenleving zijn. Samen met andere partijen gaan we een visie ontwikkelen met daarnaast een uitvoeringsplan voor de komende jaren.
2. En we willen beter in contact komen met onze inwoners / doelgroepen. Ook dit doen we niet alleen maar we gaan de samenwerken met andere organisaties versterken.

In 2024 hopen we ook op deze subsidieaanvraag een positief bericht te krijgen.

Zoals hiervoor al benoemd, wordt de samenwerking met de andere partijen steeds sterker en steviger. Gezien het aantal maatschappelijke vraagstukken en de rol van de Bibliotheek is samenwerken vanzelfsprekend en cruciaal. In de praktijk blijkt al, dat verschillende partijen elkaar steeds vaker tegenkomen in verschillende projecten. Door de samenwerking te vergroten is het mogelijk om steeds beter aan te sluiten bij het gemeentelijk beleid en bij de gemeentelijk doelstellingen.

Op 20 oktober 2023 hebben de bestuurders van De Stuw, de Bibliotheek, Stichting Sportservice-groep en Stichting InBeeld een intentieverklaring ondertekend. De verklaring houdt in, dat deze 4 partijen samen willen onderzoeken in welke maatschappelijke vraagstukken de samenwerking verstevigd kan worden.

We zijn er trots op, dat in 'Oog voor elkaar, blik op de toekomst' (coalitieakkoord 2022-2026 gemeente Hardenberg) de Bibliotheek met name wordt benoemd. Aangezien kunst en cultuur mede het karakter, de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van de gemeente bepaalt hecht de gemeente aan een volgende visie op dit terrein. Op 12 december 2023 heeft de gemeenteraad de visie 'De culturele blik op Hardenberg 2024-2027' vastgesteld. In deze visie wordt opnieuw bevestigd, dat de Bibliotheek een belangrijke voorziening is in het cultuurbeleid. En niet alleen een culturele voorziening: opgemerkt wordt dat de Bibliotheek ook maatschappelijke en educatieve functies vervult.

In de te nemen maatregelen zijn voor de komende jaren mooie en stevige opdrachten voor de Bibliotheek weggelegd.

Jeugd en Leesbevordering

In 2023 was er wederom toenemende aandacht voor de afnemende leesvaardigheid bij de jeugd. Landelijk, provinciaal en op gemeentelijk niveau werd er ingezet om samen met onderwijs en bibliotheek de taalontwikkeling en leesvaardigheid te verbeteren. Onderzoeken wezen uit dat Nederlandse leerlingen met name achterblijven op gebied van leesmotivatie en leesplezier. Voor bibliotheken een mooie taak om met expertise en inzet van leesconsulenten hier aan bij te dragen. Een landelijke financiële injectie en gemeentelijke ondersteuning maakte het mogelijk om structureel in te zetten op een intensieve samenwerking met het onderwijs.

Het programma 'de Bibliotheek op School' (dBos) kon op meerdere locaties uitgerold worden. Tevens is er een pilot gestart om met het concept 'Boekstart in de Kinderopvang' de samenwerking met kinderopvanglocaties aan te gaan. Belangrijk hierbij waren: (voor)leesbevordering, leesplezier en leesmotivatie; naast taalontwikkeling en woordenschatvergroting. Evenals gelijke kansen, preventie laaggeletterdheid en het volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij.

Er werd ingezet op de landelijke projecten 'VoorleesExpress', 'Gezinsaanpak', en 'Meertaligheid'. Het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid, ouderbetrokkenheid vergroten en het promoten van een meertalige opvoeding hebben hierbij onze aandacht gehad. De bibliotheek heeft samen met de bibliotheek Achterhoekse Poort meegedaan aan een landelijke pilot met de 'Voorleeshoek / Reading Corner'. Uiteindelijk resultaat was de realisatie van 100 voorleesfilmpjes in diverse talen. Gezamenlijk werd uitgedragen naar onze doelgroepen, dat een meertalige opvoeding leidt tot een betere taalontwikkeling.

Er was samenwerking met het AZC, de Taalschool en er werd een collectie boeken voor de vluchtelingen uit Oekraïne aangeboden.

Het programma-aanbod met een doorlopende leeslijn werd i.sm. de Culturele Commissies aangeboden aan het primair onderwijs. Themacollecties konden bij Rijnbrink worden aangevraagd; daarnaast leverde de bibliotheek ondersteuning op maat d.m.v. speciale collecties t.b.v. leesprogramma's.

Met het Voortgezet Onderwijs werd samengewerkt om de dreigende ontleding tegen te gaan. De bibliotheek verzorgde de uitgifte van pasjes voor de leerlingen van het Vechtdal College Hardenberg. Er werden rondleidingen verzorgd in de bibliotheken, waarbij boekpromotie plaatsvond.

Veel studenten maakten gebruik van de nieuw ingerichte bibliotheek als studieplek. Bovendien werd de leeftijd voor gratis passen verhoogd tot en met 28 jaar. Samen met het instellen van een boetevrije bibliotheek werd de bibliotheek daarmee toegankelijker voor alle doelgroepen.

KINDEROPVANG

Boekstart

Zaterdag 3 juni heeft de landelijke Boekstartdag plaatsgevonden.

Doel van deze dag is het speciaal aandacht geven aan het belang van voorlezen aan kinderen vanaf zeer jonge leeftijd. De bibliotheek reikt het Boekstartkoffertje uit en geeft daarbij advies over voorlezen. Belangrijk is dat het bezoek aan de bibliotheek en het advies aan de jonge ouders laagdrempelig is. Ouders kunnen de weg vinden en weten dat de pasjes voor de jeugd gratis zijn. Ook in de samenwerking met de Kinderopvang wordt geadviseerd om ouders en/of grootouders vanaf zeer jonge leeftijd te laten voorlezen en daarmee een taalrijke omgeving te creëren.

Boekstartcafé

Het Boekstartcafé vond iedere twee maanden plaats in de vestigingen Hardenberg en Dedemsvaart en werd goed bezocht door ouders en hun kinderen, alsmede groepen van diverse kinderopvanglocaties.

De nieuwe leesconsulenten draaiden hierin vanaf oktober mee.

Doel is om ouders te enthousiasmeren voor voorlezen met concrete voorleestips; middels een laagdrempelige voorleesactiviteit.

Boekstart in de Kinderopvang

Met Boekstart in de Kinderopvang is er sprake van een structurele samenwerking tussen Kinderopvang en bibliotheek op het gebied van (voor)leesbevordering. Leesconsulenten van de bibliotheek werken nauw samen met voorleescoördinatoren en pedagogisch medewerkers van de Kinderopvang. Deze laatste worden opgeleid door de onderwijspecialist van de bibliotheek. Voorleesvisie, jaarlijkse (voor)leesplannen, werkvormen en ouderbetrokkenheid zijn hierbij onderdelen.

Met dBos locatie Beestenboel in Rheezeveen is er een samenwerking gestart. Ook bij Welluswijs is er een samenwerkingsovereenkomst voor 7 locaties getekend. Dit was mogelijk door een landelijke subsidie. Ingezet werd op trainingen t.b.v. de pedagogisch medewerkers, het ondersteunen bij voorleesactiviteiten en de begeleiding bij het maken van voorleesplannen.

Samenwerking met de Pretstek en anderstalige ouders

In samenwerking met kinderopvanglocatie de Pretstek is er een pilot gedraaid met anderstalige ouders. De ouders zijn eerst uitgenodigd op de opvanglocatie, waarbij ze informatie kregen over het belang van voorlezen en een gratis bibliotheekabonnement. Vervolgens hebben ze, samen met hun kind, een boek gelezen op The Reading Corner met de meertalige voorleesfilmpjes. Ouders hebben een inschrijfformulier voor een bibliotheekabonnement ingevuld.

Z(w)ingende ukkies op school

Als vervolg op de activiteit met de anderstalige ouders zijn zij uitgenodigd in de bibliotheek in Dedemsvaart voor de (muzikale) activiteit 'Z(w)ingende ukkies op school'. Deze activiteit was toegankelijk voor iedereen met kinderen in de leeftijd van 0-3 jaar.

Samenwerking met studenten Alfa-college

Op 18 april is er een activiteit georganiseerd, gezamenlijk met derdejaars studenten van het Alfa-college (opleiding tot Pedagogisch Medewerker Kinderopvang). De activiteit in de bibliotheek van Hardenberg was gericht op kinderen vanaf 9 maanden en peuters. De studenten hebben samen met Muziek Op Schoot docent Marleen Bronswijk een vrolijke activiteit voorbereid: een lentefeest. Het was een quality-time-moment met je (klein)kind. Op een ontspannende manier samen zingen, muziek maken, beleven, spelen en bewegen op muziek. De activiteit is goed bezocht! Er waren ruim 30 kinderen aanwezig, waaronder ook een kinderopvanglocatie met hun peutergroep en een gastouder met haar peuters.

Themacollecties

De Kinderopvang werkt aan de hand van thema's met het programma Uk en Puk; met ontwikkelingsdoelen voor de kinderen tot 4 jaar. De Bibliotheek heeft voor bijpassende prentenboeken gezorgd, samengesteld uit de collecties van de diverse vestigingen.

De Dassenburcht nam regelmatig pakketten af; tevens is er voor de themapakketten doorverwezen naar onze Provinciale Ondersteunings Instelling Rijnbrink.

Nationale Voorleesdagen

Tijdens de Nationale Voorleesdagen stond het prentenboek 'Maximiliaan Modderman' centraal. Er werd op zeven kinderopvanglocaties (totaal ongeveer 80 kinderen) voorgelezen met de Kamishibai en werd het daarbij behorende liedje gezongen. Ook hebben we, in samenwerking met een dBos school, een activiteit gedaan passend bij het prentenboek van het jaar.

In samenwerking met studenten onderwijs assistent van het Alfa-college zijn er twee voorleesfeesten georganiseerd in de bibliotheken van Hardenberg en Dedemsvaart. Het boek Maximiliaan Modderman geeft een feestje stond hierbij centraal. Na het voorlezen met de Kamishibai zijn de kinderen in groepjes uiteen gegaan. De studenten hadden zelf ook een prentenboek voorbereid die ze interactief voorlezen waarna een muzikale activiteit plaatsvond. In totaal bezochten 20 kinderen de activiteiten.

Samenwerking studenten AlfaCollege

Nationale Voorleesdagen

Trainingen

Karin heeft de opleiding 'train de trainer tot Voorleescoördinator' en 'leesconsulent Boekstart' gevolgd en is daarmee bevoegd om trainingen te geven aan de pedagogisch medewerkers. Deelnemers van de Kinderopvang worden hiermee opgeleid tot voorleescoördinator. De coördinator zorgt ervoor, dat het voorlezen een structurele plek krijgt binnen het beleid en de uitvoering van de instelling. Voorlezen is van groot belang voor de vele aspecten van de ontwikkeling van kinderen van jongs af aan. Aandacht voor boeken, lezen en voorlezen in de kinderopvang is belangrijk.

Samenwerking GGD/Consultatiebureaus

Er was twee keer per jaar contact met het consultatiebureau in Hardenberg en Dedemsvaart.

Gesproken werd over de uitgifte van het Boekstartkoffertje, het belang van voorlezen vanaf jonge leeftijd en de VoorleesExpress. Het consultatiebureau is een waardevol contact in het signaleren van laaggeletterdheid en het geven van informatie over het project.

Mediaukkie dagen

Tijdens de Media Ukkie Dagen, die plaatsvonden van 24 t/m 31 maart, is er een ontdektocht in de bibliotheek Hardenberg georganiseerd voor peuters. Zij gingen, samen met hun (groot)ouders of leid(st)ers van de kinderopvang op zoek naar dieren in de bibliotheek. Bij ieder dier moest een opdracht gedaan worden, waarmee puzzelstukje konden worden verdiend. Na het maken van de puzzel gingen ze op zoek naar het bijbehorende boek. Tijdens deze activiteit stond 'Balans: bewegen met media' centraal. Aanwezig waren 27 kinderen (opvanglocaties en samen met (groot)ouders).

Inzet digitale prentenboeken/samenwerking met de Voorleeshoek

In samenwerking met de kinderopvanglocaties werd verwezen naar de inzet van digitale prentenboeken. Tevens maakten anderstalige ouders hiermee kennis. Digitale prentenboeken en het inzetten van (anderstalige) voorleesfilmpjes zijn een belangrijke aanvulling bij de taalontwikkeling van (anderstalige) kinderen en kinderen met laagtaalvaardige ouders.

Z(w)ingende Ukkies

Tijdens de Open dag werd er een bijeenkomst georganiseerd met 'Z(w)ingende Ukkies'. Er was veel belangstelling van ouders en kinderen en er werd verwezen naar het Boekstartcafé in Hardenberg en Dedemsvaart.

Nieuwsbrieven t.b.v. de Kinderopvang

Via nieuwsbrieven zijn Kinderopvang en ouders op de hoogte gehouden van de dienstverlening en het Boekstartcafé. Daarnaast werden (voor)leesbevorderingstips gegeven. Ook is er verwezen naar digitale mogelijkheden via de website van de Bibliotheek.

Taalfeesten

Er zijn taalfeesten voor peuters en kleuters georganiseerd. Hierbij werden er op de scholen werkvormen onder begeleiding van een bibliotheekconsulent uitgevoerd. Peuters van kinderopvanglocaties in de omgeving konden hierin meedraaien. De taalfeesten werden tevens ingezet voor de groepen 1 t/m 4. Er waren 19 taalfeesten voor in totaal 716 peuters en kleuters (groepen 1,2) en 14 taalfeesten voor 592 kinderen uit de groepen 3,4.

Er is een enquête uitgedaan richting scholen en kinderopvang. Een leuke vorm van bezig zijn met taalontwikkeling en boeken, daarnaast ook zeer tijdrovend v.w.b. de organisatie en de uitvoering. Uitkomst van de enquête was dat deze vorm van leesbevordering gemist kan worden. Uren die vrij komen worden ingezet in de structurele samenwerking met de scholen rond dBos. Onderdelen van de werkvormen zullen op deze scholen uitgevoerd worden.

PRIMAIR ONDERWIJS

Bibliotheek op School (dBos)

dBos is een landelijk project, waarbij er op het gebied van leesbevordering een intensieve en structurele manier van samenwerking is met het onderwijs. Leesconsulenten werden opgeleid en ingezet om samen met de school een actuele collectie, jaarlijks leesplan, bibliotheekmonitor m.b.t. leesgedrag en geautomatiseerd uitleensysteem met zelfbedieningsbalie voor de jeugd, te realiseren. Tevens is er een aanbod vastgesteld, waaruit scholen jaarlijks een keuze kunnen maken; naast dienstverlening op maat. Ouderbetrokkenheid is een belangrijke component.

Vrijwilligers uit de bibliotheken hebben ondersteunende werkzaamheden verricht rond het inwerken van de boeken. De leesconsulenten van de bibliotheek begeleiden de scholen bij het maken van een leesplan, het inrichten van een actuele collectie, uitleg van Schoolwise en namen een leesmonitor af. Een intensieve samenwerking om het lezen, de leesmotivatie en het leesplezier te bevorderen. De Bibliotheek op School werd meerdere malen op een feestelijk en in beperkte kring geopend. De uitlening is opgestart en de leesconsulent heeft in de groepen uitleg gegeven. De Bibliotheek is inmiddels een vanzelfsprekend onderdeel geworden van het schoolprogramma door het enthousiasme van de leesconsulent van de bibliotheek i.s.m. de leescoördinator van de school.

Naast de bestaande dBos scholen: de Wiekslag, het IKC Rheeerveen en de Koningsberger in Bergentheim, werden nieuwe dBos scholen geopend werden: de Wegwijzer in Schuinesloot (mei), de Fontein in Lutten en Windesheim in Sibculo (oktober). Er zijn samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met de Bron, Het Spectrum, de Ontdekking, de Kern en de Eiber.

Mei 2023 opening dBos de Wegwijzer Schuinesloot

Training Open Boek voor leescoördinatoren van de dBos-scholen

De training op het gebied van leesbevordering voor leerkrachten binnen het primair onderwijs werd ingepland en gestart in 2023. In 2024 vond de afronding plaats.

Nationale Voorleeswedstrijd

De voorleeswedstrijd wedstrijd is uitgegroeid tot één van de grootste leescampagnes. In de gemeente Hardenberg deden er 27 scholen mee, hetgeen bijdroeg aan het (voor)leesplezier.

In januari vonden de rondes in de gemeente Hardenberg plaats met een finale in de Gashouder te Dedemsvaart. De regionale wedstrijd werd mede door bibliotheek Hardenberg georganiseerd en vond in februari plaats.

Informatiemiddag

In februari was er een informatiemiddag over het belang van (voor)lezen in de bibliotheek van Hardenberg. De bijeenkomst was bedoeld voor leerkrachten en ouders van de scholen in de gemeente.

Ouderavonden

In januari namen de onderwijsspecialisten deel aan een ouderavond te Slagharen. Er waren informatiekramen en er werd een workshop over het belang van (voor)lezen gegeven. De informatieavond was bedoeld voor ouders van kinderopvang en primair onderwijs in Slagharen.

Cultuur

Er werd een inspiratiemiddag voor cultuurcoördinatoren georganiseerd in de Carrousel van Ommen. Jeugd en Onderwijs was aanwezig met een stand op de informatiemarkt.

Informatiekraam ouderavond

Groepsbezoeken

Groepen 1 t/m 8 van de diverse basisscholen hebben de bibliotheek bezocht. Kinderen werden enthousiast ontvangen op de diverse locaties. Tevens werden ouders middels een nieuwsbrief geïnformeerd over het belang van voorlezen. Aanmeldingen werden dit jaar vrij gelaten. I.v.m. de vele bezoeken is ervoor gekozen volgend jaar groepen 3 en 6 uit te nodigen. In totaal bezochten 27 groepen en 496 leerlingen bezochten de bibliotheek.

Er werd ingezet op thema's: " Een huis voor Harry" (1/2), "Bob Popcorn" (3/4), "Twitch" (5/6) en "Het kleine huis bij de rivier" (7/8).

Ter afsluiting van het thema 'Boekeloeren' kwamen de kleutergroepen van de Opstap op bezoek in de bibliotheek. Na het bekijken van de bibliotheek mochten de leerlingen zelf boeken uitzoeken en samen lezen.

Schrijversbezoeken

Er werden bezoeken van kinderboekenschrijvers georganiseerd voor de groepen 3, 4, 7 en 8 van de basisscholen. Het bezoek stimuleert kinderen om meer van de schrijver te willen lezen en ook de schrijvers zelf reageerden enthousiast op de schoolbezoeken: Lida Dijkstra, Corien Oranje, Annemarie Bon, Erik van Os (groepen 3,4) , Pieter Koolwijk en Marcel van Driel (groepen 7,8).

Vakantielezen

Vier dBos-scholen hebben meegedaan aan het leesbevorderingsproject 'Vakantielezen' van Biblionet Groningen. Begin juni vond de aftrap plaats. Iedere groep kreeg een kaart met daarop zes (fantasie) landen. Leerlingen lazen zoveel mogelijk boeken in de klas en na elk gelezen boek mocht er een sticker geplakt worden op het land waar ze met het boek 'op vakantie' waren geweest. Vlak voor de zomervakantie werd de schooleditie afgerond en vond de aftrap voor de thuiseditie plaats, wederom door de leesconsulent van de bibliotheek.

Groepsbezoeken

Themaollecties via schoolabonnement

Scholen konden rechtstreeks themacollecties afnemen bij Rijnbrink. Daarnaast zijn er diverse aanvragen voor themacollecties gedaan bij de bibliotheek van Hardenberg. Dit betrof bijvoorbeeld collecties die ingezet werden ter ondersteuning van de diverse taalmodules.

Scoor een Boek!

Scoor een Boek! Is een populair leesbevorderingsproject samen met professionele voetbalclubs. Voetballers van Heracles Almelo enthousiasmeren de leerlingen tot leesmotivatie. Gedurende 10 weken hebben 6 scholen deelgenomen, 8 groepen 5,6 (171 leerlingen). Bij het Fluitsignaal op 10 mei waren 108 leerlingen van 4 scholen aanwezig en werd het project met een sportief evenement afgesloten. Het totaal aantal gelezen boeken: 629.

Leerlingen van het Alfa-Collega (opleiding onderwijsassistent) ontwikkelden en ondersteunden bij de diverse spellen. Het leesproject is opgebouwd als een voetbalwedstrijd, met een aftrap, rust en een fluitsignaal. Tijdens deze momenten kwamen de leesconsulenten in de klas om de leerlingen te enthousiasmeren bij het lezen.

Bibliotheekaanbod en samenwerking met de Culturele Commissies

Het bibliotheekaanbod i.s.m. de Culturele Commissies, volgde een doorgaande lijn. De vorm van het aanbod is geëvalueerd. Bibliotheek Hardenberg zal het aanbod aan de scholen de komende jaren tevens rechtstreeks aan de scholen aanbieden.

Kinderboekenweek

In het kader van het thema van de Kinderboekenweek 'Bij mij thuis', is er in de bibliotheken van Hardenberg en Dedemsvaart met een tentoonstelling aandacht besteed aan dit thema. Er zijn boekenpakketten geleverd aan de scholen.

Aftrap Scoor een Boek

De VoorleesExpress

In 2023 werd er weer enthousiast in de gezinnen voorgelezen door een team van 25 voorlezers. Doel was de taalomgeving verrijken, de woordenschat vergroten en het voorleesritueel introduceren. Een kwartier voorlezen per dag, geeft 1000 nieuwe woorden per jaar en stimuleert de taalontwikkeling enorm. In twee voorlees seizoenen werd er in 30 gezinnen voorgelezen. In december was er een kennismakings- en uitwisselingsbijeenkomst voor alle vrijwilligers.

Project Meertaligheid en Voorleesfilmmpjes met de Voorleeshoek

Bibliotheek Hardenberg deed mee aan een pilot en het project "Leesbevordering in meertalige gezinnen". Een goede beheersing van de moedertaal betekent het beter kunnen leren van een nieuwe taal en draagt bij tot vergroten van de kansengelijkheid. Dit werd ondersteund door een anderstalige collectie in de bibliotheken in Hardenberg en Dedemsvaart. I.s.m. de Voorleeshoek en Rijnbrink werden meer dan 100 meertalige voorleesfilmmpjes beschikbaar gesteld in het Marokkaans/ Arabisch, Syrisch/Arabisch, Pools en Turks. Via jeugdbibliotheek.nl zijn de filmmpjes gratis beschikbaar voor bibliotheekleden. De feestelijke opening van dit landelijke project vond in oktober plaats tijdens de kinderboekenweek in de bibliotheek van Hardenberg. Anderstalige gezinnen, de Voorleeshoek, projectleiders van Rijnbrink, Bibliotheek en Gemeente Hardenberg werden uitgenodigd.

Nieuwsbrieven

Via nieuwsbrieven zijn onderwijs, leerkrachten en ouders op de hoogte gehouden van de dienstverlening en werden leesbevorderingstips gegeven. Tevens werd er verwezen naar de verschillende sites en de digitale mogelijkheden.

Trainingen en deskundigheidsbevordering

Eliza en Hanneke zijn gestart met de opleiding tot leesconsulent. Hiermee zijn ze bevoegd om op het gebied van leesbevordering advies en uitvoerend ondersteuning te geven aan directies en leerkrachten van de scholen.

Daniëlle heeft de train-de-trainer-opleiding afgerond en is bevoegd om Open Boek trainingen te geven aan leerkrachten. Deze training richt zich op tal van zaken waar de leescoördinator zich mee bezighoudt, w.o. leesbevordering en leesbeleving, kennis over de jeugdliteratuur, de relatie tussen leesinteresse, begrijpende lezen en werkstukken, de schoolbibliotheek en professionalisering van het team op dit gebied.

In het kader van deskundigheidsbevordering zijn diverse trainingen en bijeenkomsten gevolgd door de collega's: zoals die van leesconsulent, de training Open Boek is gevolgd door de nieuwe leesconsulenten, een training m.b.t. de inzet van digitale prentenboeken, trainingen voor de VoorleesExpress en webinars Rijke Taal.

De training Open Boek is gegeven aan leerkrachten van het basisonderwijs. Inhoudelijke expertise werd vergroot, doordat de consulenten binnen de teams Jeugd en Onderwijs van Hardenberg en Twenterand ervaringen, producten en diensten konden uitwisselen.

Informatieuitwisseling vestigingen

Tijdens teamoverleggen (team PO) is inhoudelijk voorlichting gegeven aan medewerkers en vrijwilligers. Onderwerpen die aan de orde kwamen zijn: de Bibliotheek op School, Boekstart in de Kinderopvang en VoorleesExpress.

VOORTGEZET ONDERWIJS

Samenwerking met het Vechtdal College Hardenberg

Met het college is een intensievere vorm van samenwerking op het gebied van leesbevordering. Alle nieuwe brugklasleerlingen hebben een bibliotheekpas ontvangen bij de start van het nieuwe schooljaar. Daarnaast zijn er gastlessen en rondleidingen verzorgd. Doel is het belang van lezen en leesplezier aan de orde brengen. Tevens is een werkvorm ingezet om de leerlingen en docenten kennis te laten maken met de verschillende populaire jeugdboeken. Er is een collectie afgeschreven boeken geleverd voor het leescafé in de school.

Samenwerking Zeven Linden, Nieuwe Veste en Vechtdal College Dedemsvaart

Er waren rondleidingen in de bibliotheek Dedemsvaart voor studenten van de Zeven Linden. Voor aanvragen van themacollecties, adviezen, deelname aan een ouderavond en boekentips is er regelmatig contact.

In het kader van de leesbevordering en leesmotivatie heeft schrijfster Daniëlle Bakhuis aan meerdere groepen van de Nieuwe Veste een bezoek gebracht. Leerlingen werden enthousiast door haar presentatie. Daarnaast zijn er introductiebezoeken geweest in de bibliotheek van Dedemsvaart. Op het Vechtdal College Dedemsvaart zijn 2 workshops striptekenen door Herman Roozen gegeven. Tevens was er een expositie in de bibliotheek van Dedemsvaart .

De opleiding Be-Tween heeft groepsbezoeken gebracht aan de bibliotheek van Hardenberg. Met het Alfa-college is er een samenwerking rond het project ThuisTaal en Scoor een Boek. De studenten ondersteunen in deze projecten, en lezen bij gezinnen op het AZC voor. Daarnaast draaien ze mee in het begeleiden van de spelen tijdens het fluitsignaal van Scoor een Boek.

Boekenweek voor jongeren

Tijdens de boekenweek voor jongeren Read2Me werden de bundels 3Pak verspreid naar de verschillende VO scholen. De boeken Sonny Boy en het Pungelhuis zijn verspreid naar Pro Hardenberg, De nieuwe Veste, Het Vechtdal College Hardenberg en Dedemsvaart, De Zeven Linden in Dedemsvaart en de Taalschool.

Nieuwsbrieven

Er zijn nieuwsbrieven verstuurd met informatie voor leerkrachten over leesbevordering, leestips en actuele boeken. Ook heeft een aantal scholen gebruik gemaakt van boeken en lessuggesties behorend bij Nederland Leest Junior.

Gratis passen tot 28 jaar

Jongeren tot 28 jaar kunnen gratis bibliotheekpassen afnemen. Samen met het afschaffen van de boetegelden, willen we hiermee jeugd en jongeren enthousiasmeren tot lezen.

Persoonlijke Ontwikkeling

'Een paar studenten werken samen aan hun huiswerk in een van de treinzitjes, een meneer zoekt informatie op achter één van de publiekspc's. In de schuur leest een oma haar kleindochter voor en is haar kleinzoon lekker aan het spelen met knuffel Dikkie Dik. Een taalcoach horen we in de verte op de achtergrond in gesprek met haar taalmaatje om de Nederlandse klanken te leren van ons toch wel lastige taaltje. Verderop in de Educatieruimte wordt een cursus Digivitaler gegeven aan inwoners die moeite ervaren met de omgang van hun eigen patiëntendossier. Daarnaast in het FabLab krijgt een groep enthousiaste kinderen les bij het ontwerpen van hun eigen game'.

Aan tafel bij het Infohuis wordt een kopje koffie gedronken en wordt door een geschoolde vrijwilliger bekeken hoe een inwoner verder geholpen kan worden met een hulpvraag richting de overheid. In de grot liggen jongeren op de zitzakken te gamen op hun telefoon. En er wordt een intiem gesprek gevoerd aan de leestafel door onze vaste krantenlezer met twee jongere bewoners van het AZC.'

Zomaar een doordeweekse dag als je de Bibliotheek van Hardenberg binnen komt lopen. Wat zien we veel diverse mensen naar de Bibliotheek komen én er verblijven. Prachtig om te zien hoe dit samengaat. In Hardenberg is deze mogelijkheid er nu voor de Hardenbergse inwoners en schoolgangers. In 2023 zijn we gestart met landelijke gelden ten behoeve van het project Toekomstkracht. Want hoe mooi zou het zijn als we binnen de gemeente Hardenberg meer van deze ontmoetingsplaatsen kunnen creëren, dichtbij de inwoners. We zetten in op de vijf servicepunten die wij in de gemeente Hardenberg hebben; De Krim, Lutten, Mariënberg, Kloosterhaar en Sibculo. Wij willen hierbij samen met de inwoners van deze kernen kijken naar hun behoeften. In 2023 hebben we daarvoor een eerste aanzet gedaan, we hebben gesprekken gevoerd met de vijf plaatselijke belangen en daar gepolst wat zij denken dat het dorp nodig heeft, maar ook gekeken naar de voorzieningen die er nu al zijn. In 2024 zal Toekomstkracht zichtbaar gaan worden, samen met andere organisaties, maar vooral met de inwoner willen we daar stapsgewijs ook een eigen huiskamer van het dorp gaan creëren.

Per 1 juli 2023 zijn we de tweede boetevrije bibliotheek van Overijssel geworden. We willen laagdrempelig zijn voor iedereen. De boetes belemmerden nogal eens de gezinnen die huiverig waren voor het te laat inleveren van de boeken en dus geld moesten betalen. Door de boetes weg te laten, maar natuurlijk wel het leenprincipe te behouden, zijn er meer leden bijgekomen ten opzichte van het jaar ervoor.

Naast al het media-aanbod en de verblijfsfunctie die is gecreëerd, heeft de activiteitenwerkgroep weer een mooi programma aan activiteiten aangeboden aan alle inwoners binnen de gemeente Hardenberg.

LANDELIJKE CAMPAGNES

Boekenweek 2023

De Boekenweek 2023 werd gehouden van 11 t/m 19 maart met als thema 'Ik ben alles'. Samen met The Readshop Dedemsvaart organiseerde Bibliotheek Dedemsvaart een drukbezochte schrijversavond met Pieter Waterdrinker. Het was een interessante avond in De Gashouder waarbij Waterdrinker niet alleen als schrijver aan het woord was, maar door zijn persoonlijke band met Rusland en de Oekraïne ook als journalist. Dit werd door de 71 deelnemers zeker gewaardeerd.

De Nationale Voorleeslunch

Tijdens de Nationale Ouderendag op 6 oktober hebben we in tien bibliotheekvestigingen, één groep van de dagopvang van de Saxenburgh in Bergentheim en bij de Tuinen van Mien Ruys de 11e Nationale Voorleeslunch georganiseerd.

De voorlezers lazen het verhaal 'De reünie' van Ronald Giphart voor, dat speciaal voor deze gelegenheid geschreven was. De ongeveer 180 deelnemers kregen vervolgens een lekkere lunch aangeboden.

De Voorleeslunch maakt deel uit van de activiteiten in de Week tegen Eenzaamheid.

Kinderboekenweek

Tijdens de Kinderboekenweek van 4 t/m 15 oktober met het thema 'Bij mij thuis' was in de Bibliotheek extra aandacht voor de bekroonde boeken en boeken rond het thema.

Nederland Leest – Ontmoeting met Annejet van der Zijl

In november vond de jaarlijkse campagne 'Nederland Leest' weer plaats. Dit jaar stond het boek 'Sonny Boy' van Annejet van der Zijl centraal.

Het boek verscheen voor het eerst in 2004, werd lovend ontvangen en is inmiddels verfilmd. Mensen konden het gratis boek in alle vestigingen afhalen. Bibliotheek Balkbrug organiseerde samen met de lokale leeskringen een discussieavond over het boek. Het is de Bibliotheek gelukt in deze maand Annejet van der Zijl naar Hardenberg te halen voor een ontmoeting met de lezers van het boek. Ze werd geïnterviewd door Ivan Borgsteijn, beantwoorde vragen van lezers en signeerde de boeken die werden verkocht door boekhandel Heijink.

Annejet van der Zijl in Hardenberg

STRUCTURELE ACTIVITEITEN/PROJECTEN

Haak maar aan

De Haakgroep komt één keer per maand bij elkaar in Bibliotheek Hardenberg om te haken voor Stichting Babyspullen. Een stichting die babyspullen verzamelt voor gezinnen die het niet breed hebben.

Samen VoorLezen

Het project Samen VoorLezen; het voorlezen bij ouderen die ofwel nog zelfstandig wonen of in een zorgcentrum wonen, is in oktober 2019 van start gegaan in Dedemsvaart. Na de pandemie is het in 2022 weer in rustig vaarwater gekomen en is de regelmaat teruggekeerd.

In 2023 is Samen VoorLezen ook van start gegaan in Hardenberg en Gramsbergen. Enthousiaste en betrokken vrijwilligers lezen momenteel een uurtje per week voor in Oostloorn (4 groepen), Clara Feyoena (4 groepen), 't Welgelegen (1 groep) en bij 4 mensen individueel.

Voor deze ouderen geldt dat zij soms door een visuele of lichamelijke beperking of beginnende dementie niet gemakkelijk zelf meer kunnen lezen. Door voorgelezen te worden kunnen ze toch genieten van verhalen en sociaal contact. Ook draagt het bij aan een stukje ontzorgen van mantelzorgers.

Boek-aan-Huis

De vrijwilligers van Boek-aan-Huis zorgden er in 2023 voor dat bij 21 mensen die niet meer zelf naar de Bibliotheek kunnen komen, regelmatig nieuwe boeken thuis gebracht werden.

Beleef het Cultuurplein/ Open Dag

Tijdens de Open Dag op zaterdag 4 november konden mensen onder de noemer 'Beleef het Cultuurplein' weer ervaren wat de teams; Jeugd & Onderwijs, Persoonlijke Ontwikkeling, Leven Lang Leren, Cultuurkoepel Vechtdal, Fablab Hardenberg en medebewoner Hardenberg Art te bieden hebben. Ook de Nederlandse Cultuurverhalen, de Nederlandse Vereniging voor Autisme en Het Schrijverscollectief Hardenberg hebben zich gepresenteerd. Een groep Arabische vrouwen en kinderen die elke week aanwezig zijn, hebben gezongen en uiteraard waren er workshops, lekkere hapjes en muziek. Het was een gezellige open dag, waarbij we vele positieve reacties mochten ontvangen.

Kindercollege 'De sterren in het heelal'

Nationale Voorleeslunch in Gramsbergen

Studiekringen

De vier studiekepingen – twee in Hardenberg, twee in Dedemsvaart komen tweewekelijks bij elkaar om met elkaar de actualiteit te bespreken en zich door één van hun deelnemers te laten informeren over een zelfgekozen en -voorbereid onderwerp. Na de zomer is helaas één van de kringen in Hardenberg gestopt i.v.m. te weinig deelnemers. De drie kringen samen hebben zo'n 36 – 40 deelnemers.

NIEUWE ACTIVITEITEN/PROJECTEN

Verhalen en Gedichten

In het kader van de Poëzieweek 2023 (26 januari – 1 februari) organiseerde de Bibliotheek een avond met verhalen en gedichten in het dialect door Ria Westerhuis en Cathrien Kats met muzikale ondersteuning van Frits van der Zwan. De avond werd gehouden in Lokaal 12 in Dedemsvaart (23 deelnemers).

Moestuiniëren

Samen met de afdeling Groei & Bloei waaronder Hardenberg valt was er een cursus biologisch moestuinieren. Deze vond plaats op een volkstuincomplex en in vier bijeenkomsten werd er geleerd over zaaien, bemesten en wat er nog meer bij komt kijken om een gezonde moestuin te krijgen (12 deelnemers).

Lezing Digitale Verslavingen

Doortje Smithuisen (journalist/schrijver/filosoof) kwam vertellen over hoe slim apps en sociale media in elkaar zitten om ervoor te zorgen dat mensen blijven scrollen en swipen en ongemerkt verslaafd raken (17 deelnemers). We hebben dit georganiseerd samen met team Leven Lang Leren.

Familieactiviteit

Samen met FabLab Hardenberg was er een activiteit waar de hele familie aan mee kon doen, versieringen maken voor de paastak. Zo werd er met de 3D printer ontworpen, uitgesneden en versierd. Creatief Hardenberg leefde zich uit.

Publieksavond Palliatieve Zorg

Samen met het Netwerk Palliatieve Zorg IJssel-Vecht en Noordoost Overijssel was er een avond over palliatieve zorg voor mantelzorgers, vrijwilligers en professionals en andere belangstellenden. Centraal stonden de mogelijkheden die er zijn en hoe de juiste persoon/instantie te vinden (ca. 60 deelnemers).

Ontmoeting met Judith Koelemeijer

Schrijfster Judith Koelemeijer vertelde over haar boek 'Etty Hillesum: het verhaal van haar leven'. De geschiedenis van een jonge vrouw vol passie die trouw bleef aan haar idealen en zichzelf en dat in de Tweede Wereldoorlog met de dood moest bekopen (36 deelnemers).

Koken met de Zoete Zusjes

Kinderen hebben onder begeleiding van docenten van het Alfa College Hardenberg en leerlingen van het Vechtdal College Dedemsvaart gekookt/gebakken uit het boek 'Aan Tafel met de Zoete Zusjes'. In 3 workshops (2x Hardenberg en 1x Dedemsvaart) hebben 67 kinderen iets lekkers gemaakt.

Lezing Hoog Sensitiviteit

Esther Bergsma, expert hoog sensitiviteit en sociaalwetenschappelijk onderzoeker, vertelde over wat hoog sensitiviteit is, hoe je brein werkt en hoe iemand met hoog sensitiviteit daar zijn/haar voordeel mee kan doen zowel privé als op het werk. Vanwege de grote belangstelling heeft ze deze lezing twee keer gehouden voor in totaal 118 deelnemers.

Familieactiviteit

In het kader van de Maand van de Geschiedenis (oktober) heeft de Bibliotheek samen met museum Zichtbaar Verleden in Sibculo een informatieve en creatieve activiteit georganiseerd: Schrijven als een Monnik. Deelnemers konden in het museum zien hoe monniken lang geleden in het Scriptorium van het klooster in Sibculo handmatig hele boeken overschreven om vervolgens in de Bibliotheek in Sibculo zelf een workshop te volgen over het versieren van initialen (15 deelnemers).

Workshop Leporello maken

Marjan van der Raad van HardenbergArt heeft een workshop 'Leporello maken' verzorgd.

Kindercolleges

Voor het eerst zijn er Kindercolleges voor kinderen van 8 tot 12 jaar georganiseerd in de Bibliotheek. In Hardenberg vertelde sterrenkundige Jeffrey Bout op een heel interactieve manier over sterren, sterrenbeelden en het heelal. 22 kinderen deden enthousiast mee en gingen met een zelfgemaakte draaibare sterrenkaart naar huis.

Het Kindercollege Dinosafari in Dedemsvaart ging helaas niet door i.v.m. te weinig aanmeldingen. Een volgende editie zal worden gekozen voor een ander dagdeel.

Koken met de Zoete Zusjes

Schrijven als een monnik in Sibculo

Kookworkshop

Tijdens de Kookboekenweek (3-12 november) hebben 10 deelnemers een driegangen diner gekookt onder begeleiding van twee koks van het Alfa College (10 deelnemers).

Lezing Kunstmatige Intelligentie

Bas Haring, filosoof, informaticus en schrijver van populairwetenschappelijk boeken gaf antwoord op vragen als wat staat ons te wachten met kunstmatige intelligentie, hoe zou het zijn als apparaten slimmer zijn dan mensen en zijn die machines dan werkelijk intelligent? In heldere taal gaf hij antwoord op deze vragen (56 deelnemers).

Familieactiviteit

Cultuurkoepel Vechtdal en de Bibliotheek gaven jong en oud de gelegenheid op een creatieve manier het jaar af te sluiten met het maken van kerstversiering. In Dedemsvaart en Hardenberg werd daar volop gebruik van gemaakt.

Workshop

De laatste activiteit van 2023 vond plaats op het Vechtdal College in Dedemsvaart waar Stripmaker des Vaderlands Herman Roozen een workshop striptekenen verzorgde voor twee groepen van ca. 25 2e-jaars leerlingen.

Familieactiviteit met Cultuurkoepel Vechtdal

Leven Lang Leren

Ook in 2023 merken we de constante behoefte aan hulp bij de basisvaardigheden. Het Taal- en het Digipunt worden goed gevonden.

Het Taalpunt, met sinds 2022 twee parttime collega's wordt goed bezocht, door zowel de taalvrager als taalcoaches. Dat neemt niet weg dat we dikwijls op zoek zijn naar vrijwillige taalcoaches. Want de vraag naar taalondersteuning blijft toenemen!

Om mensen toch op tijd te kunnen helpen, zijn we ook steeds meer op zoek naar oplossingen die snel ingezet kunnen worden. Zo is er in oktober 2023, naast de bestaande Koffie en Taalgroep in Dedemsvaart, een tweede Koffie en Taalgroep in Hardenberg begonnen. Elke dinsdagmorgen komen zo'n 15 statushouders samen met 4 taalcoaches naar de Bibliotheek in Hardenberg om met elkaar aan de Nederlandse taal te werken. In Gramsbergen ligt er ook een behoefte, waarover we met diverse organisaties in gesprek zijn. In 2023 zal hier ook een groep van start gaan.

Bij het Digipunt programmeren we laagdrempelige trainingen en (nieuwe) cursussen en workshops, met medewerking van diverse organisaties in diverse kernen binnen de gemeente Hardenberg. Deze worden goed bezocht. Als mensen eenmaal een training hebben gevolgd, willen ze ook graag een volgende stap maken. Ook is de opkomst bij de Tabletcafés goed en worden er communities gevormd. Bijvangst is dat mensen niet alleen wat bijleren, maar ook (nieuwe) mensen (blijven) ontmoeten. Hierbij dragen we als Bibliotheken ook bij aan een stukje voorkomen van eenzaamheid, als één van de partners binnen de Coalitie Eén tegen Eenzaamheid.

Naast de digitale basisvaardigheden, willen we inwoners binnen de gemeente Hardenberg ook kennis laten maken met Digitaal burgerschap. Inwoners die de basisvaardigheden beheersen hebben soms behoefte om verder te leren en zichzelf te verrijken; Digitaal burgerschap. Uiteraard willen we deze inwoners ook programma's aanbieden. In 2023 hebben we een start gemaakt, zoals verderop is beschreven in ons aanbod.

Ook is er een tweede collega aangesteld binnen het DigiPunt. Zo zijn we minder kwetsbaar en kunnen we meer mensen binnen de gemeente Hardenberg verder helpen met hun digitale vaardigheden. Ook proberen we meer in de kernen te programmeren, zodat een aanmelding voor een training of workshop voor iedere inwoner nog laagdrempeliger wordt ervaren. Toekomstkracht, het project waarbij we onze servicepunten willen verstevigen in het aanbod, kan hier zeker aan bijdragen.

DIGIPUNT

In 2023 heeft het DigiPunt weer verschillende cursussen en workshops georganiseerd. Dit doen we sinds halverwege 2023 met twee collega's en 13 actieve vrijwilligers. De vrijwilligers ondersteunen tijdens de lessen en helpen mensen één-op-één. Een aantal vrijwilligers zijn tevens docent. Zo verzorgd de Computersoos Balkbrug namens de Bibliotheek alle computercursussen in Balkbrug.

Een aantal van onze vrijwilligers zijn tevens ambassadeur bij Seniorweb. Via deze rol komen ze ook bij mensen thuis. Omdat ze ook vrijwilliger zijn bij de Bibliotheek zijn de lijntjes kort en kunnen we snel mensen helpen.

Aanbod 2023

Ons standaard aanbod bestaat uit cursussen waar inwoners leren omgaan met de computer en het internet, de DigiD, de digitale overheid en omgang met de digitale zorg. Daarnaast organiseren we leuke workshops en lezingen over uiteenlopende onderwerpen. In 2023 hebben we verschillende workshops en cursussen georganiseerd, daaraan hebben 201 unieke deelnemers deelgenomen. Ook de verschillende lezingen liepen goed. Met de lezingen hoopten we een nieuwe doelgroep te bereiken, namelijk meer werkende mensen, maar ook ouders en kinderen. Bij de lezingen hebben we deze doelgroep veel terug gezien, waar we blij mee zijn.

Cursus Klik & Tik

In 2023 zijn er in totaal 10 cursussen Klik & Tik gegeven. Een cursus bestaat uit vier lessen. Niet alle lessen zaten vol. Iets wat niet per se een slecht teken is. Door de kleinere groepen hebben we ervaren dat je mensen op dit niveau beter op weg kunt helpen, wanneer er veel persoonlijke aandacht is. We hebben eind 2023 dan ook besloten om het deelnemersaantal voor deze cursussen terug te brengen naar maximaal vier per groep (10 cursussen, 56 cursisten).

Vitaal Online i.s.m. Alfa College

Elk voorjaar geven we in samenwerking met studenten ICT van het Alfa-college Hardenberg de cursus 'Vitaal Online'. De studenten geven de deelnemers 8 weken lang les/ondersteuning in computervaardigheden. Vaak is dit één student op twee à drie deelnemers.

De cursus is in 2023 georganiseerd in Hardenberg en Slagharen (Hardenberg 12 deelnemers, Slagharen 18 deelnemers).

Cursus Digisterker

De cursus Digisterker over de DigiD en Digitale overheid is in 2023 vijf keer georganiseerd. De cursus bestaat uit vier lessen. Dit is een cursus die eigenlijk altijd wel doorgaat. We merken dat er vragen blijven komen naar omgang met de DigiD en alles wat bij de digitale overheid komt kijken (5 cursussen, 28 cursisten).

Cursus Digivitaler

De cursus Digivitaler over de digitale gezondheidszorg is ook vijf keer georganiseerd. Deze cursus bestaat uit drie lessen. We merken dat dit onderwerp bij onze doelgroep nog minder speelt. Om deze reden zijn er voor deze cursus altijd minder aanmeldingen. Gelukkig zijn de reacties op de cursussen wel altijd goed. Binnen dit thema zijn we hard op zoek naar samenwerkingen met huisartsen en het medisch centrum. Eind 2023 is met het Saxenburgh medisch centrum een samenwerking overeengekomen. Vanaf 2024 zal één van de drie lessen gegeven worden door het Saxenburgh zelf (5 cursussen, 16 deelnemers).

Tabletcafé

In twee kernen in ons werkgebied worden maandelijks Tabletcafés georganiseerd, met uitzondering van de zomermaanden. In Hardenberg en Dedemsvaart komt hier elke maand een groepje vaste klanten op af. Regelmatig komen er nieuwe mensen bij (Hardenberg 10 keer, 59 deelnemers. Dedemsvaart 10 keer, 56 deelnemers).

Fotoboek maken

De cursus fotoboek maken heeft in 2023 een update gekregen. Het programma dat eerder voor deze cursus werd gebruikt is sinds halverwege 2023 niet meer beschikbaar op Apple apparaten, waardoor we zijn gewisseld van app. Ook is besloten de cursus te verdelen over twee lessen (2 cursussen, 18 cursisten).

Workshop fietsknooppunten

In samenwerking met Vitaal Vechtdal hebben we een aantal workshops georganiseerd over (wandel) routes maken. Na het succes van de workshops met Vitaal Vechtdal hebben we besloten de workshop in de zomer nog een aantal keer te organiseren, met succes (4 workshops, 23 deelnemers).

Kennismakingsactiviteit (Thee, Tablets en Taartjes)

De workshop Thee, Tablets en Taartjes wordt gebruikt om mensen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met de digitale wereld. We merkten in 2023 dat deze workshop minder populair wordt. In 2024 wordt gekeken naar een interactievere kennismaking (4 workshops, 18 deelnemers).

Lezing 'Digitale verslavingen' door Doortje Smithuijsen

De lezing van Doortje Smithuijsen was de eerste lezing die we hebben georganiseerd waarmee we een nieuwe doelgroep hoopte aan te spreken. Gezien het thema hoopten we vooral jongeren en hun ouders te bereiken. Helaas viel het deelnemersaantal tegen (16 deelnemers).

Lezing 'Ethisch hacken' door Jochen den Ouden

Via FabLab Hardenberg kwamen we in contact met een ethisch hacker: Jochen den Ouden. Hij hackt voor grote bedrijven en geeft lezingen door het hele land. Zijn lezing werd goed bezocht, ook door studenten, ondernemers en jongeren (27 deelnemers).

SAMENWERKINGEN

Naast de standaard cursussen hebben we in 2023 een aantal mooie samenwerkingen opgezet. Onderstaande workshops zijn allemaal georganiseerd in samenwerking met partners. Alle samenwerkingen zijn in 2024 doorgezet.

'Veilig internetten' met De Regiobank

Samen met verschillende kantoren van de Regiobank zijn workshops over veilig internet(bankieren) gegeven. De workshops gaan niet over internetbankieren, maar meer over veilig internetten en hoe je jezelf kunt weren tegen bijvoorbeeld phishing. Een onderwerp dat voor bankklanten, maar ook voor onze doelgroep altijd actueel is. De workshops zijn zowel in het voor- als najaar georganiseerd (Gramsbergen 28 deelnemers, Dedemsvaart 19 deelnemers, Hardenberg 9 deelnemers).

Smartphone Fotografie met Vechtdal Fotografie

Na veel vragen over fotograferen met je smartphone is besloten een workshop hierover te organiseren. Toevallig vertelde een fotograaf die hier kwam over een opdracht voor zijn nieuwe workshop: smartphone fotografie! De workshop was een succes en zat al snel vol. Er is direct een nieuwe workshop voor najaar 2023 ingepland (2 workshops, 25 deelnemers).

Informatiemiddag Saxenburgh

Dit jaar hebben we weer een aantal informatiemomenten met het Saxenburgh gepland. Deze middagen zijn afgelopen jaar gepland in verzorgingstehuizen, om zo dichterbij de doelgroep te komen. Zo zijn we onder andere in Oostloorn te Hardenberg en 't Welgelegen te Gramsbergen geweest (3 workshops, 28 deelnemers).

Digitaal burgerschap

In 2023 is een start gemaakt met het Digitaal Burgerschap project. Dit is een project waarvoor we in april 2023 een startsubsidie hebben aangevraagd. De startsubsidie was bedoeld om een half jaar lang onderzoek te doen naar hoe wij Digitaal Burgerschap kunnen en willen inzetten. Het begrip Digitaal Burgerschap is ontzettend breed, waardoor iedereen een eigen invulling eraan kan geven. Voor ons betekent Digitaal Burgerschap (DiBu): Alle digitale vaardigheden die een inwoner kan leren, nadat hij/zij/X de digitale basisvaardigheden onder de knie heeft om zo veilig en volwaardig te kunnen meedoen in de maatschappij.

Hierbij leggen wij de focus op Desinformatie en Sociale Media en Digitaal moreel kompas en bewustwording. De doelgroep die wij willen bereiken zijn kinderen en jongeren tussen 10 en 18 jaar en hun ouders.

Begin 2024 is de startsubsidie afgerond en inmiddels is er positieve feedback op ontvangen. In 2024 gaan we verder met dit project, hopelijk in samenwerking met partners als De Stuw, Tactus en de GGD.

Korte Contacten

Over 2023 verdeeld zijn er 217 mensen geholpen met digitale hulpvragen, verdeeld over 176 contactmomenten. Een aantal mensen zijn dus vaker teruggekomen. Dit kan zijn wegens vervolgspraken (zoals bij het aanvragen en activeren van de DigiD) of omdat er meerdere afspraken nodig waren om aan de hulpvraag te voldoen.

De meeste hulpvragen gingen over hulp bij de DigiD / Digitale overheid. Hulp bij (leren) omgaan met het internet en de mobiele telefoon volgen. Wat opvalt is dat vooral bij het (leren) omgaan met het internet veel mensen vaker terugkomen (18 unieke klanten tegenover 27 contactmomenten).

TAALPUNT

Het Taalpunt is een belangrijke schakel in de lokale aanpak van laaggeletterdheid en maakt onderdeel uit van de werkgroep Meer met Taal.

In 2023 hebben zich 46 nieuwe taalvragers gemeld met de vraag om extra begeleiding bij het leren van de Nederlandse taal. Daarnaast hebben zich 18 nieuwe vrijwilligers aangemeld. Er zijn veel coaches die een deelnemer 1 op 1 begeleiden.

In totaal hebben we 96 actieve taalcoaches in 2023.

Een aantal van onze taalcoaches zijn werkzaam in groepen van het Alfa-college. Tevens zijn er coaches bij de lessen op het AZC betrokken, bij In Beeld en bij de conversatielessen van Luc Pol op de dinsdag- en donderdagavond. Ook bij de Koffie- en Taalgroepen op de vrijdagmorgen in de Baron in Dedemsvaart, op dinsdagochtend in Hardenberg én de vrijdagochtend bij Veur mekaar in Bergentheim. Bij de lessen Nederlandse Cultuurverhalen, in een meelesgroep, bij de opvang van de Oekraïners in Hardenberg en op de werkvloeren van bedrijven, zoals bij de lessen op de gemeentewerf van de Larcom in Dedemsvaart en Hardenberg zijn ook taalcoaches aanwezig. Twee keer per jaar wordt er een gezellige intervisieavond gehouden voor alle coaches net voor de zomer en voor de kerst. De coaches worden dan bijgepraat, er wordt een thema behandeld en er wordt een gezamenlijke activiteit georganiseerd.

Gemeente Hardenberg heeft het thema 'laaggeletterdheid' actief op de agenda staan. Zo'n 8% van de inwoners van Hardenberg kan niet goed lezen en schrijven. Het is vaak niet bekend. Mensen praten er niet over. Ze verbergen het en ze schamen zich ervoor. Een aantal organisaties in Hardenberg die bezig zijn met de aanpak van laaggeletterdheid, zijn vertegenwoordigd in de werkgroep 'Meer Met Taal'. Vanuit een gezamenlijke visie worden de activiteiten op elkaar afgestemd.

Samenwerkingsverbanden

Het Taalpunt participeert naast de Werkgroep 'Meer met Taal' ook in verschillende andere overleggen zoals het Taalaanbiedersoverleg, het Taalpuntdocentenoverleg, WEBgroep overleg, Samen Doen overleg en de Ontwikkelgroep Hardenberg. Deze laatstgenoemde groep is heel belangrijk voor het toeleiden van taalvragers naar het Taalpunt. Binnen deze werkgroep nemen organisaties deel die achter de voordeur van inwoners komen en weten op die manier wat er speelt er waar de behoeftes liggen op het gebied van basisvaardigheden. Helaas stonden de Ontwikkelgroep-bijeenkomsten in 2023 op een lager pitje i.v.m. vertrek van de beleidsmedewerker en het nog niet kunnen opvolgen van deze medewerker intern bij de gemeente. Begin 2024 is een eerste overleg gepland.

NT1

Formeel onderwijs

Het Taalpunt werkt nauw samen met het formeel onderwijs door taalvragers door te sturen naar deze groepen. Ook zijn er coaches werkzaam in een aantal groepen van het Alfa-college en op de Gemeentewerf.

Werkgroep Meer met taal

De werkgroep komt zes keer per jaar bij elkaar. Deze werkgroep bestaat uit medewerkers van Pro-Hardenberg, De Stuw, de gemeente, Stichting Lezen en Schrijven, het Alfa-college, Taalpunt en de Bibliotheek. Tijdens de bijeenkomsten worden onder andere de speerpunten besproken en geëvalueerd waaraan de werkgroep wil werken of heeft gewerkt. "Taal werkt! op de werkvloer" en het thema "Gezinsaanpak" hebben in 2023 veel aandacht gekregen. Op dinsdag 14 maart 2023 heeft de werkgroep "Meer met Taal" een theatervoorstelling over laaggeletterdheid georganiseerd in samenwerking met theatergroep Hetsen en Visschers. Ondernemers, taalcoaches en mensen van allerlei organisaties waren te gast in theater de Voorvegter.

Week van lezen en schrijven

In de week van 8-15 september 2023 is er een groot artikel in weekblad de Toren verschenen over laaggeletterdheid, het Taalpunt, het Alfa-college en het project 'Taal op de werkvloer'. Ook hebben we een oproep gedaan voor vrijwillige taalcoaches. Dit leverde enkele nieuwe aanmeldingen op.

Provinciale bijeenkomst basisvaardigheden in het Heraclesstadion

Op donderdagmiddag 5 oktober organiseerde de provincie Overijssel een inspirerend congres over basisvaardigheden; lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Met een prikkelende inleiding, een paneldiscussie en informatieve workshops gingen we in op de vraag hoe je als werkgever door de aanpak van basisvaardigheden het werkplezier en de inzetbaarheid van medewerkers kunt vergroten.

Taalambassadeurs

Onze drie taalambassadeurs hebben in augustus kennisgemaakt met hun nieuwe begeleidster.

In de week van Lezen en Schrijven in september heeft zij met één van de taalambassadeurs op de \ weekmarkt in Dedemsvaart geflyerd en mensen informatie gegeven over laaggeletterdheid.

NT2

Formeel onderwijs

Het Taalpunt werkt zoals eerder genoemd nauw samen met het formeel onderwijs door mensen door te sturen naar de WEBgroepen. Ook worden mensen door hen naar Taalpunt doorverwezen. Er zijn coaches werkzaam in een aantal groepen van het Alfa-college.

Conversatielessen

In 2023 werd er wederom onder leiding van Luc Pol in een groep met anderstaligen gewerkt aan het verbeteren van de Nederlandse taal. Elke dinsdag- en donderdagavond komen groepen van drie tot tien personen samen in het LOC+ Hardenberg.

Koffie & taalgroepen

Elke vrijdagmorgen worden er Koffie & Taal groepen georganiseerd in de Baron te Dedemsvaart. Daarnaast is op dinsdagochtend 3 oktober 2023 een wekelijkse nieuwe Koffie en Taalgroep gestart in Hardenberg. Anderstaligen kunnen dan met elkaar in gesprek. Aantal deelnemers: 10-15 deelnemers per keer.

Meeleesgroepen

De NT2 meeleesgroepen zijn actief geweest in Hardenberg en Bergentheim. Onder leiding van een taalcoach met ongeveer 4 personen per groep werd er gezamenlijk gelezen uit boekjes. Dit om het leesplezier te bevorderen evenals de leesvaardigheid.

Internationale vrouwenweek

In het kader van de Internationale Vrouwendag zijn er in de week van 5 tot 11 maart 2023 verschillende activiteiten georganiseerd door verschillende organisaties.

"Onbeperkt leven: ik ga leven" was het thema. Een vrouw vertelde o.a. over hoe ze vertrouwd raakte in Dedemsvaart en via een powerpoint liet ze zien hoe mooi Noorwegen is. Ook nam zij Noorse hapjes mee. Klederdracht was te bewonderen en verder was het net als anders een gezellige Koffie en Taal ochtend.

Anderstalige collectie

Vanuit het project Meertaligheid, zetten de bibliotheken in op meertalige collecties. Door de moedertaal te blijven lezen en spreken, wordt de Nederlandse taalontwikkeling gestimuleerd. Deze collectie wordt bekostigd vanuit de omwonendengelden van het COA.

Stichting Taalcultuur

Wij hebben ook dit jaar de plek van de bijeenkomsten van Stichting Taalcultuur gefaciliteerd. Onder leiding van een taalcoach krijgen mensen zonder status begeleiding in het leren van de Nederlandse taal en cultuur.

Begeleiden van Oekraïners

In februari van 2023 zijn we bij Noabers gestart met de begeleiding van een groep Oekraïense vluchtelingen. Drie taalcoaches geven deze mensen begeleiding m.b.v. materiaal van het Taalpunt.

An abstract painting with vibrant colors like purple, pink, blue, and yellow. Several paintbrushes are visible, some with paint on their bristles, suggesting an active artistic process. The background is a mix of these colors, with some areas appearing more saturated than others.

Kunst en Cultuur- educatie

Cultuureducatie is meer dan een leerling een vaardigheid aanleren. Het gaat ook over het prikkelen van de creativiteit, het openstaan voor vernieuwing, het stimuleren van een kritisch denkvermogen en vooral het ontwikkelen van datgene wat men van een 21ste eeuwse burger verwacht.

Claudia de Graauw

'2023 een jaar vol groei en ontwikkeling'

In 2023 beleefden we weer een goed cultureel actief jaar als voor de coronapandemie. Er schreven zich meer kinderen in voor de culturele ontdekcursussen in onze dorpen en wijken en er deden meer kinderen mee aan onze losse culturele activiteiten. Ook het voortgezet onderwijs toonde een vergrootte belangstelling voor onze workshops en activiteiten. We bedienden daarin ruim 2000 meer leerlingen, dan in het jaar ervoor.

2023 was ook het jaar waarin we cultuur steviger verbonden aan het maatschappelijk domein. We zetten daarbij cultuur in als middel en voerden betekenisvolle en nieuwe goedbezochte culturele projecten uit voor zowel jonge meiden (12+) als volwassenen. Daarmee sloten we met onze diensten aan bij gemeentelijke beleidsakkoorden zoals het preventieakkoord, OKO-doelstellingen (opgroeien in een kansrijke omgeving) en bij de uitkomst van de lokale GGD gezondheidsmonitor jeugd. Om voortaan passend aan te kunnen blijven sluiten op de vele doelstellingen en uitdagingen binnen het maatschappelijke en sociale domein, trokken we een bestaande functie uit elkaar. Daardoor hebben we nu een medewerker aan boord die zich, in samenwerking met o.a. de jongerenwerkers van de Stuw, focust op de OKO doelstellingen en op het jongerenwerk.

Een andere medewerker sluit met projecten/diensten aan bij het sociale domein (breed) en bij gemeentelijke preventiedoelstellingen, ook voor volwassenen. Daarmee ontwikkelen we Cultuurkoepel Vechtdal (2015) van aanbieder van kennismakingsactiviteiten voor kinderen (Vrije tijd) en jongeren (Voortgezet Onderwijs), naar een betekenisvolle speler binnen ons lokale maatschappelijk domein. Met de komst van de nieuwe cultuurvisie eind 2023/begin 2024 zullen we samen met de gemeente kijken wat we in, en voor onze samenleving mogen blijven betekenen.

KINDERCURSUSSEN (ONTDEKKEN/KENNISMAKEN) IN WIJKEN, DORPEN EN KERNEN

Cultuurkoepel Vechtdal organiseerde in 2023 twee cursusrondes in het voorjaar en in het najaar waar in totaal 940 kinderen aan mee deden. Tijdens die cursussen konden kinderen, dicht bij huis, in alle wijken en dorpen van de gemeente, kennis maken met een cultuurvorm zoals muziek, toneel, beeldend, dans en kunst en techniek. De cursussen werden uitgevoerd door amateurkunstaanbieders die op basis van eigen ondernemerschap de kinderen een vervolg konden aanbieden. Cultuurkoepel wierf deelnemers voor hun kennismakingsaanbod.

Dans- en muziekaanbieders zijn in de gemeente Hardenberg doorgaans redelijk vertegenwoordigd, maar waar geen lokaal amateurkunstaanbod voor jeugd beschikbaar was, (bijv. leemtes rondom theater-, beeldende vervolgmogelijkheden) daar huurden we externe docenten in. Daardoor kunnen bepaalde kunst disciplines zoals theaterles- en beeldende vorming toch door kinderen in de gemeente verkend en ontdekt worden.

Ook in 2023 waren we weer op veel basisscholen welkom om na schooltijd de lessen op hun locatie te komen uitvoeren. Tevens waren er basisscholen die hun specifieke wensen rondom aanbod bij ons neerlegden, zodat we in bepaalde wijken en dorpen vraaggericht konden werken en ons buitenschools aanbod, leemtes in hun binnenschools aanbod kon opvullen.

ACTIVITEITEN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Januari 2023 gaat van start met een mooi aantal culturele projecten, waaronder bezoeken aan het culturele Amsterdam en Groningen. Zo werden er excursies geboekt naar het Stedelijk museum en het Rijksmuseum te Amsterdam en werden in Groningen de Martinitoren, het Groninger museum, het Forum en het Universiteitsmuseum door meerdere scholen, klassen en niveaus bezocht. Daarnaast mocht een bezoek aan het IJSbeeldenfestival in Zwolle ook niet ontbreken. Alleen al in januari werden daarmee ruim 450 leerlingen bedient.

Nog vele bezoeken volgden, aan onder andere De Fundatie in Zwolle, het Catharijne Convent in Utrecht, het Archeon, het Muziekgebouw, De Pont in Tilburg en het Oyfo-Techniekmuseum. Deze bezoeken werden door de scholen altijd gecombineerd met een deelname aan één of meerdere actieve workshops in de desbetreffende musea. Die deelname aan een vorm van actieve cultuurparticipatie is een voorwaarde van Cultuurkoepel om deze bezoeken voor de scholen te organiseren.

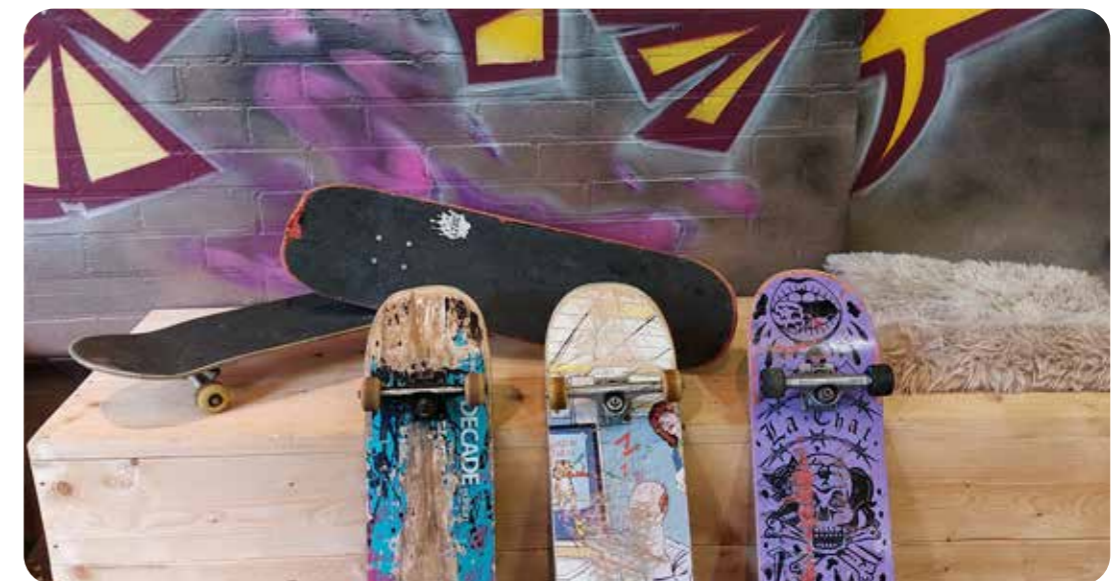
Voor bijna 900 leerlingen organiseerden we theatervoorstellingen die op de school zelf of in onze theater-balletzaal in het LOC+ uitgevoerd werden.

Hiernaast organiseerden we ook tal van specialistische workshops, variërend in disciplines tijdens cultuurdagen en cultuurweken, waar variërend tussen de 200 en 800 leerlingen aan mee deden.

Op deze manier bedienen we het voortgezet onderwijs ook op maat. In een gesprek worden dan de culturele onderwijswensen geïnventariseerd. Een greep uit de vraaggerichte activiteiten die Cultuurkoepel Vechtdal in 2023 organiseerde zij o.a. de volgende workshops: grimeren (aan de theaterklas), Land Art (op de prachtige locatie van de Oldemeijer), graffiti workshops, breakdance/hiphop, streetbeats, fotografie en songwriting.

Ook mochten we aan de start van 2023 weer een mooi samenwerkingsproject met Pro Hardenberg aangaan. Voor leerjaar 1 en 2 mochten we in een tiental weken weer mooie workshops verzorgen op de vrijdagmiddag. Een gevarieerd aanbod bestaande uit muziek, dans en beeldende workshops, veelal gegeven door lokale workshopdocenten. Hiermee werd een leerlingenbereik van bijna 300 gecreëerd.

Zo hebben we binnen het voortgezet onderwijs in 2023, bijna 5500 leerlingen, met door ons georganiseerde culturele activiteiten bereikt.

Taalschool Hardenberg

De docenten van de Taalschool legden ook een betekenisvolle vraag bij ons neer m.b.t. zomeractiviteiten voor hun leerlingen. Een groep van 40 leerlingen onderbrak hun lange rustige zomervakantie en deed met veel enthousiasme mee aan workshops druktechnieken (met inkt en gutsen), HipHop en leerde de beginselen van het skateboarden.

ONZE MAATSCHAPPELIJKE PROJECTEN

“WE ZIEN VEEL KANSEN OM CULTUUR VAN BETEKENIS TE LATEN ZIJN IN ONS SOCIALE DOMEIN”

Sociaal cultureel preventieproject ‘Kunstig!’

Cultuurkoepel Vechtdal lanceerde in 2022 het pilotproject Kunstig! in Hardenberg met gemeentelijke preventiegelden om de mentale gezondheid, participatie, zelfvertrouwen en eenzaamheid van kwetsbare inwoners te verbeteren. Dit vanuit de overtuiging dat cultuurbeoefening van waarde kan zijn voor ons sociale domein. In dit jaar namen 14 volwassenen (toeleiding door De Stuw) deel aan creatieve lessen van een kunstvakdocent. Gemeentelijke preventieve doelstellingen uit het preventieakkoord werden binnen dit project gehaald. Een (gedeelte van) de groep is nog steeds, in het zicht van De Stuw, bijeen.

In 2023 werd Kunstig! in Dedemsvaart georganiseerd, waarbij 11 deelnemers gedurende 15 weken ondersteuning kregen om (terug) actief te worden in de maatschappij. Het traject bestond uit twee fases: opbouwen van zelfvertrouwen en vormen van groepsdynamiek, inclusief sessies onder eigen regie om zelfstandig verder te kunnen in het dagelijks leven. Het grote succes leidde tot plannen voor een duurzaam project vervolg in samenwerking met De Stuw. Na waarborging van deze voortzetting zijn we van plan een nieuwe aanvraag in te dienen. We willen dan dit project gemeentebreed uitrollen in dorpen waar het van waarde kan zijn voor kwetsbare inwoners.

VO-Workshop Grime
in het Van Gogh-jaar
2023

Meidenatelier Tekenen & Schilderen (Jongeren 12+):

Op 30 oktober 2023 is het Meidenatelier van start gegaan in Hardenberg. Dit initiatief verwelkomt meiden tussen de 12 en 18 jaar oud uit de gemeente Hardenberg, die geïnteresseerd zijn in het verkennen van hun creatieve talenten onder leiding van een professionele kunstenaar.

Elke week komt de groep bijeen om te leren over verschillende teken- en schildertechnieken, waarna ze zelfstandig aan de slag gaan met het creëren van hun eigen kunstwerken. Hierbij wordt hun persoonlijke belevingswereld vertaald naar kunst. Het Meidenatelier is niet alleen een plek voor creativiteit, maar ook een sociaal-maatschappelijk project, dat past binnen de OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving) -waardes en doelen van het preventieakkoord van de gemeente.

Dit project biedt ruimte voor talentontwikkeling, helpt eenzaamheid onder jonge meiden in Hardenberg tegen te gaan, moedigt het ontdekken van zinvolle vrijetijdsbestedingen aan en bevordert communityvorming door het samenzijn en samenwerken met gelijkgestemde meiden. Gedurende 22 weken werken 16 meiden zowel onder begeleiding als zelfstandig toe naar een expositie, die eind april 2024 geopend wordt.

Jeugdactiviteiten in het AZC

Op aanvraag van de gemeente en het COA hebben we dit jaar 20 verschillende creatieve activiteiten voor kinderen verzorgd op de AZC's in Hardenberg en Loozen. Tijdens de workshops creëerden ze op een ongedwongen manier iets moois. Met name de beeldende workshops waren populair, waarbij kinderen altijd met iets 'om trots op te zijn' naar hun verblijf terugkeerden. Onze workshopdocenten werden door 2 vrijwilligers, die zelf ook woonachtig zijn op het COA terrein, bij de uitvoering en het tolken ondersteund. In totaal hebben we voor 219 kinderen gezellige, zorgeloze maar vooral inspirerende middagen georganiseerd.

Gewoon actief on tour!

Gewoon actief is een initiatief van de gemeente Hardenberg rondom gezond bewegen voor jeugd. In de zomervakantie toerde er een speciale Gewoon Actief caravan langs de lokale zwembaden om daar jeugd te bereiken en activiteiten aan te bieden. We sloten vanaf het begin van dit programma aan en organiseerden dit jaar 'Ibiza-slinger workshops' waar tal van kinderen aan deelnamen in Gramsbergen, Balkbrug, Kloosterhaar en de Krim. Daarnaast organiseerden we aansluitend bij Gewoon Actief iedere woensdagmiddag skate-clinics voor kinderen en jongeren op de skatebaan in het Kruserbrinkpark in Hardenberg.

Samenwerking met Vechtdal Academie

Vanuit de werkgroep OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving) van de gemeente Hardenberg is er een wens ontstaan om het aanbod van binnenschoolse (sport- en cultuur) activiteiten te verbinden met het buitenschools aanbod. Het doel hiervan is om jongeren te inspireren en hen in een vertrouwde omgeving kennis te laten maken met zinvolle vrijetijdsbestedingen, waardoor ze gestimuleerd worden om iets nieuws te proberen in hun vrije tijd. Om dit te realiseren hebben we een pilot uitgevoerd binnen de Vechtdal Academie.

De Vechtdal Academie is een initiatief van het Vechtdal College, waarbij reguliere lessen op dinsdagmiddag eerder stoppen en leerlingen de mogelijkheid krijgen om diverse activiteiten uit te proberen. Leerlingen schrijven zich in voor een reeks van 4 of 8 weken, afhankelijk van hun interessegebied. Dit varieert van kostuums en cosplay ontwerpen tot outdoor games en van schaken tot een reanimatiecursus.

Ons project sloot aan bij de Vechtdal Academie en omvatte binnen de academie een reeks van 4 workshops Hiphop, verzorgd door Movation by Kim. Om de brug te slaan tussen het binnenschoolse- en buitenschoolse aanbod, vond de laatste workshop van de reeks plaats op locatie bij dansschool Movation, in plaats van op school. Op deze manier hebben leerlingen kennisgemaakt met de dansschool zelf, wat de drempel kan verlagen om eventueel danslessen te volgen in hun vrije tijd. In totaal hebben 15 leerlingen gedurende 4 weken deelgenomen aan deze workshops.

Cultuur verbinden aan vragen uit de samenleving

Ook in 2023 bleef Cultuurkoepel Vechtdal cultuur verbinden aan initiatieven vanuit de maatschappij en aansluiten op vragen en behoeftes uit de lokale markt. We werkten veelal vraaggericht maar initieerden ook samenwerkingsactiviteiten, waarbij we onze culturele activiteiten inzetten om doelstellingen van andere lokale organisaties te versterken.

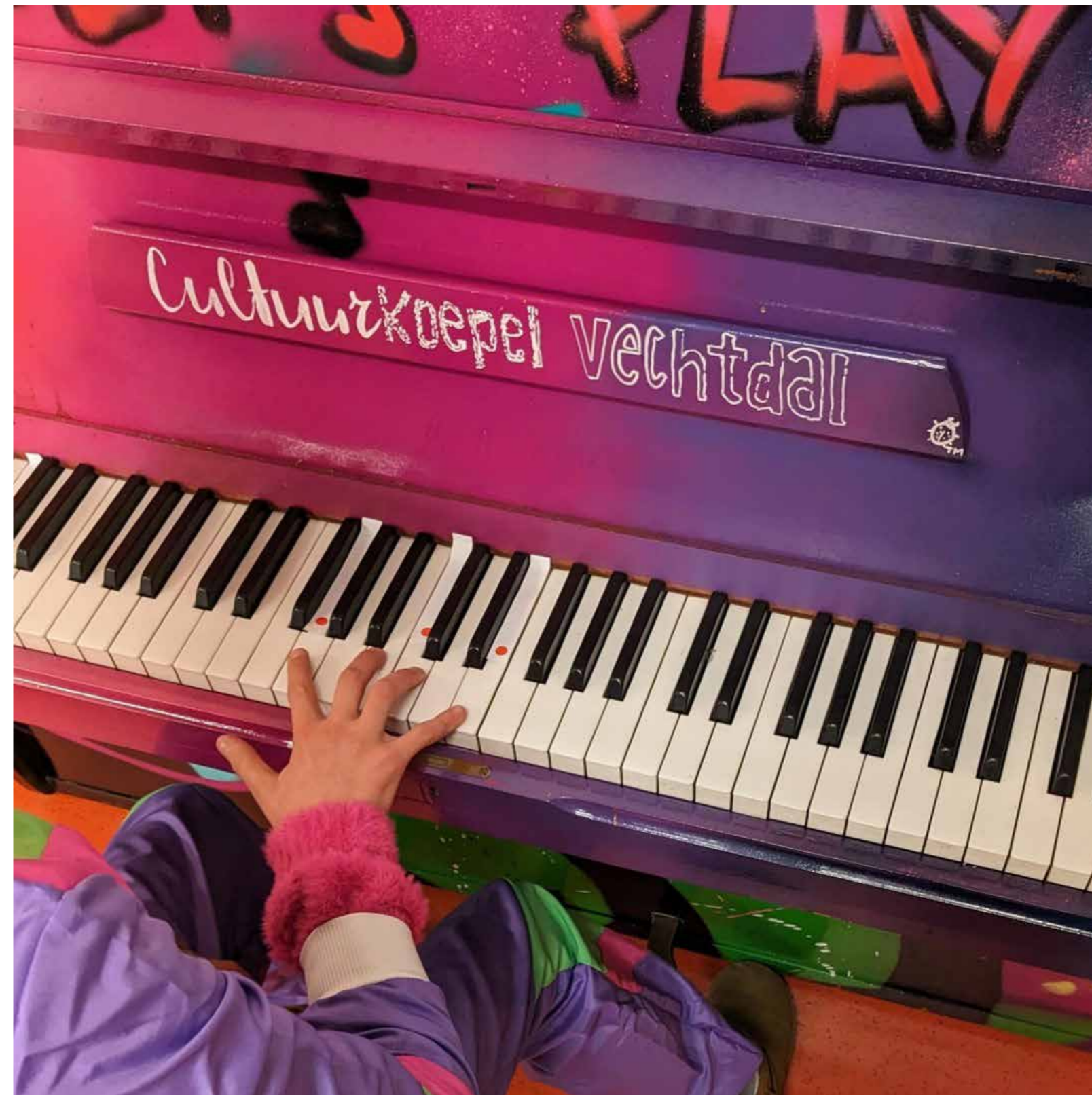
Voorbeelden van projecten in 2023 zijn:

- Meerdere beeldende workshops voor kinderen en jongeren (i.s.m. Kunstexpeditie Dedemsvaart DNA),
- Voor (hoog-)begaafde kinderen ontwikkelden en organiseerden wij een ochtend met als thema 'De Kunst van het Leven' in De Stadkamer in Zwolle (i.s.m. Hoogbegaafdheidsklas Manifesto)
- Beeldende kinderactiviteit op 2e Paasdag bij de Oldemijer. (i.s.m. Hardenberg Buiten)
- Een masterclass 'Creatief Schrijven' voor jongeren ter voorbereiding voor de wedstrijd 'creatief schrijven' (i.s.m. Kunstbende Overijssel).
- Jeugdworkshop tijdens de Rommelarie (i.s.m. Plaatselijk Belang Mariënberg),
- Jeugdworkshop tijdens de Zomeravondmarkt (i.s.m. Feestweek Bergentheim)
- Jeugdworkshop tijdens de opening van een speeltuin De Klaproos in Dedemsvaart (i.s.m. De Stuw),
- Diverse culturele jeugdactiviteiten tijdens spelweek Sibculo (i.s.m. jeugdbestuur Si-Joe en de Stuw)
- Samen met de afdelingen van Bibliotheek Hardenberg hebben we veel kinderen (en enkele jongeren) bereikt met beeldende workshops tijdens Beleef het Cultuurplein-dag, verschillende kerstactiviteiten en in Sibculo zelfs een workshop 'Schrijf als een monnik' tijdens de maand van de geschiedenis.

Met de mogelijke komst van een cultuurmakelaar in 2024, zullen we kijken of we deze 'verbindende diensten' uit kunnen blijven voeren of dat de organisatie hiervan naar deze functionaris toe verschuift.

Beschikbaar stellen balletzaal en popkelder voor amateurkunstaanbieders

Cultuurkoepel Vechtdal stelt lokale amateurkunstaanbieders in gelegenheid om tegen een laag maatschappelijk uurtarief gebruik te maken van de theater- en balletzaal en/of de Popkelder in het LOC+. Hiervan wordt gebruik gemaakt door diverse amateurkunstaanbieders, die graag lesgeven in deze geluidsdichte ruimtes, waarin oa. ook onze piano's, gitaren en drumstellen staan opgesteld.

FabLab Hardenberg

Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

Sinds 2020 maakt FabLab Hardenberg onderdeel uit van de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe. Vanuit deze rijksimpuls maakt FabLab Hardenberg deel uit van de pijler 'werken'. Hierin wordt ingezet op een goede samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid om het economisch- en ondernemersklimaat in de regio te versterken en te bevorderen. Er wordt gewerkt aan een betere verankering van kennis rondom wetenschap en technologie bij onze regionale jeugd en in het onderwijs.

Samenwerking Sterk Techniek Onderwijs (STO)

In de gemeente Hardenberg werken de Voortgezet Onderwijsscholen samen om techniek en technologie educatie binnen het VMBO een stevige impuls te geven. Diverse partijen hebben zich verenigd onder de naam Sterk Techniekonderwijs Noordoost-Overijssel (STO NOO) en sloten zich aan bij een Rijksimpulsregeling. FabLab Hardenberg ontving van het lokale STO een meerjarige opdracht om, in samenwerking met het STO, technologie workshops te ontwikkelen voor lokale basisscholen. FabLab Hardenberg traint vervolgens een eigen docententeam, dat de lessen uitvoert.

MakerKar

De MakerKar is een mobiel mini-FabLab en is in 2021 in samenwerking met het RTC te Hardenberg gebouwd. In de Makerkar zitten onder andere een 3D printer, een lasersnijder, robotica en andere tools en apparatuur. In 2023 is de Makerkar voorzien van laptops. Met de MakerKar wordt een breed publiek bereikt op verschillende locaties waarbij demonstraties en workshops aan de jeugd wordt gegeven. Hierin wordt nauw samengewerkt met het lokale onderwijs (RTC / Regionaal Techniek Centrum).

In 2023 is gestart met activiteiten rondom de MakerKar. In het voorjaar stond de MakerKar in de Bibliotheek te Dedemsvaart en Balkbrug. Daarnaast is de Makerkar ingezet op de techniekbeurs Innofuture waardoor de naamsbekendheid van zowel het FabLab en de Makerkar is vergroot. In het najaar heeft de MakerKar ruim twee maanden bij het RTC gestaan waar verschillende activiteiten rondom de MakerKar zijn georganiseerd.

Workshops & Open FabLabs

Wanneer een kind geïnteresseerd geraakt is in nieuwe eigentijdse vormen van techniek (bijv. onder schooltijd, thuis of binnen een buitenschools programma) en zich verder wil ontwikkelen en experimenteren, dan is het welkom in het Open JeugdLab. Tijdens deze open inloopmiddag kunnen kinderen (vanaf 8 jaar) en jongeren zélf het plezier van O & O (onderzoek en ontwerpen) ontdekken.

Het doel van de open JeugdLabs is het bevorderen van 21e-eeuwse vaardigheden door kennismaking, enthousiasmeren (nieuwsgierig maken) en het slaan van een brug naar talentontwikkeling. Een bijkomend doel is het verhogen van ouderbetrokkenheid.

Het FabLab biedt tijdens de open JeugdLabs mogelijkheden tot vormgeven/bedenken en maken middels nieuwe technieken, programma's en apparatuur. Zij kunnen er werken met specialistische ontwerpprogramma's op laptops, programmeren, aan de slag met Virtual Reality, de 3D printers, robotica en de lasersnijder. Hierbij worden de kinderen in hun ontdekkingstocht begeleid door professionele vakdocenten en FabLab-coaches. Deze activiteiten bieden vaak één vast onderwerp rondom wetenschap & techniek zoals lasersnijden, 3D-printen, solderen ("Maak je eigen kerstboompje"), drones, tekenrobot. In totaal deden in 2023 197 kinderen mee met deze activiteiten.

Talentontwikkelklas (Code Crew)

De leeftijdsgroep van 8 t/m 15 jaar kan deelnemen aan de activiteiten van Code Crew. Tijdens deze activiteiten ontdekt de jeugd daar de 'grenzeloosheid' en de toepassingen van het programmeren en wat je er in de vrije tijd, maar ook wat je er beroepsmatig allemaal mee kunt doen. Er zijn laptops aanwezig en de jeugd kan beschikken over verschillende apparaten en materialen die ze kunnen gebruiken bij het experimenteren en programmeren. Naast leren staat het samen zijn en de uitdaging centraal (community). Samen wordt er gewerkt aan community building. Tot de activiteiten behoren o.a. een pizza-avond, een hack-event of wordt een lokaal bedrijf bezocht waar de 'leerlingen/members' professionele programmeurs ontmoeten. Ze komen dan op interessante (werk)plekken waar ze normaal niet komen. In totaal zijn 11 activiteiten georganiseerd. Aan de fysieke Code-Crew bijeenkomsten namen 66 kinderen deel.

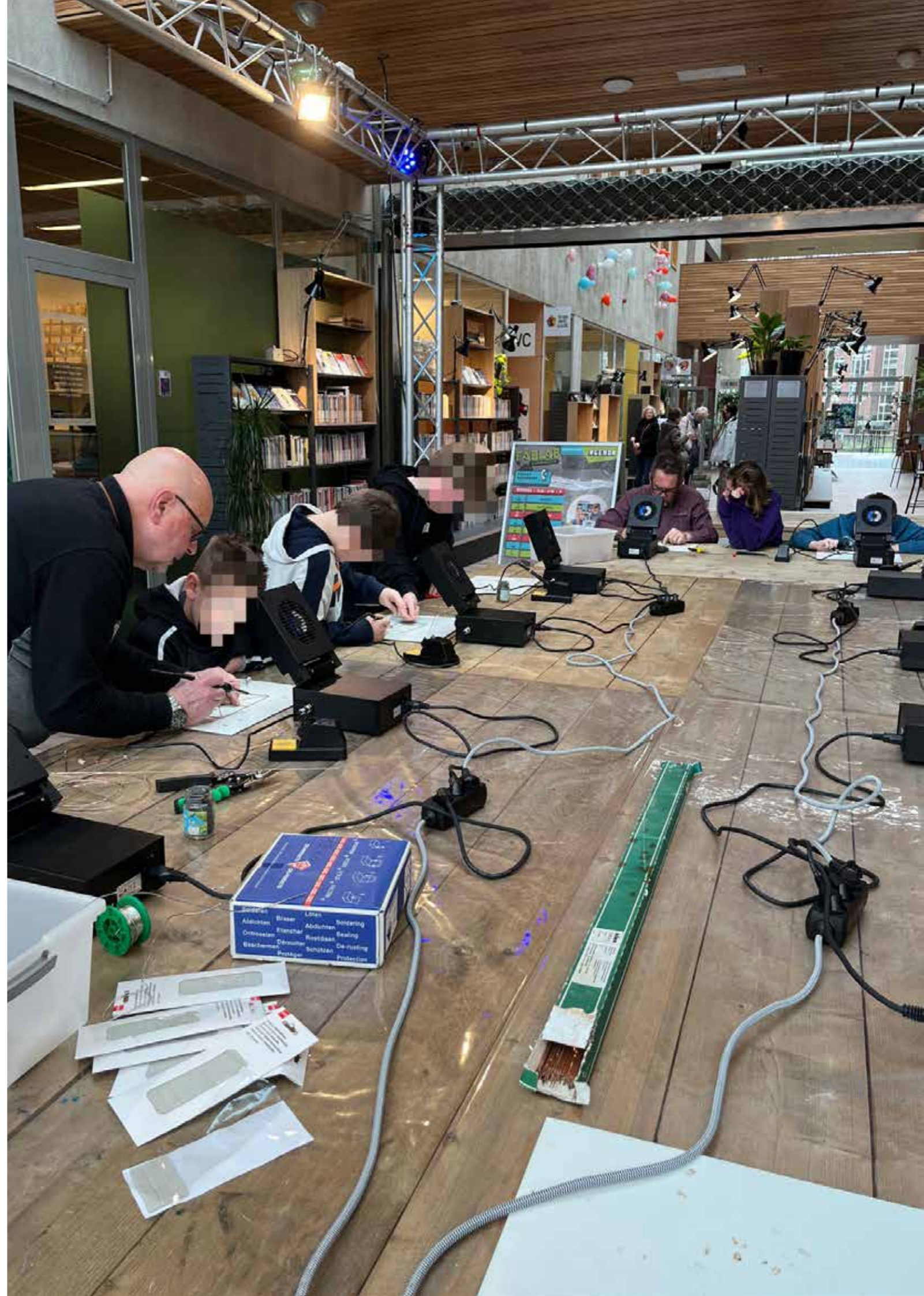
Kind/ouder 3D-print cursus

Om de ouderbetrokkenheid te vergroten is FabLab Hardenberg in 2023 gestart met een kind/ouder-3D-print cursus. Hierbij lag de focus met name op het werven van voor 3d-printer geïnteresseerde kinderen met (groot-)ouder, die tijdens een cursus van meerdere contactmomenten gezamenlijk werden opgeleid tot gevorderd 3d-printer-gebruiker. Kind met (groot-)ouder was geen strikte voorwaarde om aan deze cursus mee te doen: zo participeerden ook een aantal gepensioneerden, die altijd het gevoel hadden dat 3D-printen voor zich technologisch te hoog gegrepen zou zijn.

Tijdens deze cursus lag de focus niet alleen op de technologische kant (in elkaar zetten van printer, instellen en bedienen van de 3d-printer alsmede troubleshooting), maar werd ook de creatieve geest gestimuleerd door middel van gebruik van software voor 3d-ontwerp. Dus ook hier: talentontwikkeling, enthousiasmeren, inspireren, bevorderen 21e-eeuwse vaardigheden!

Promotie

De promotie rondom de activiteiten van FabLab Hardenberg en de MakerKar vindt plaats via folders en de website (www.FabLabhardenberg.nl) met ondersteuning via sociale media.

Organisatie

BESTUUR EN FINANCIËN

De Raad van Toezicht heeft tot taak om toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene zaken in de stichting. De Raad van Toezicht bestaat uit 5 leden. De leden van de Raad van Toezicht worden voor een periode van vijf jaar benoemd en zijn daarna nog één maal herkiesbaar voor vijf jaar.

Voor de Raad van Toezicht was 2023 een bijzonder jaar in verband met de pensionering van de directeur-bestuurder en de samenwerking met De Stuw. De belangrijkste onderwerpen in 2023 waren:

- Jaarrekening 2022
- Jaarverslag 2022
- Begroting 2024
- Meerjarenbeleidsplan 2023-2027
- Bestuurssamenstelling
- Gesprek met de Personeelsvertegenwoordiging
- Vacature Directeur-Bestuurder
- Samenwerking Bibliotheek – De Stuw

Daarnaast hebben extra bespreking plaatsgevonden met – een afvaardiging van – De Raad van Toezicht van De Stuw.

Samenstelling Raad van Toezicht op 31-12-2023

Voorzitter:	Mw. F. Joldersma
Lid:	Mw. A. ten Hove
Lid:	Mw. G.M. Kat - Smit
Lid:	Dhr. A. Hoogeveen
Lid:	Vacature

In november 2023 is afscheid genomen van de heer P. Nij Bijvank. De heer P. Nij Bijvank is twee termijnen voorzitter geweest van de Raad van Toezicht. De RvT spreekt haar dank uit voor zijn inzet in al die jaren. Mw. C. Joldersma heeft begin 2023 de voorzittershamer van de heer P. Nij Bijvank overgenomen.

De accountant heeft de jaarrekening 2023 gecontroleerd en goedgekeurd.

Het jaar 2023 sluiten wij af met een positief saldo. Door vooral hogere projectsubsidies en lagere personeelskosten is dit resultaat ontstaan. Het overschot voegen wij toe aan de bestemmingsreserves om onder andere de afschrijvingslasten van de herinrichting van het LOC te compenseren en financiële tegenvallers van het werkgeverschap op te kunnen vangen.

De accountant geeft in haar verklaring aan dat het vermogen per 31 december 2023 een getrouw beeld geeft en het resultaat over 2023 in overeenstemming is met de grondslagen. Het weerstandsvermogen kwalificeert zich als gezond.

De SLA's met betrekking tot Bibliotheekautomatisering en de IT-dienstverlening zijn verouderd. De actualisatie van deze contracten wordt in 2023 verder opgepakt.

PERSONEEL

Op 1 januari 2023 is een volgende CAO inwerking getreden. De looptijd van deze CAO is van 1 januari 2023 tot en met 31 maart 2024. In deze CAO staan de arbeidsvoorwaarden die gelden voor de branche openbare bibliotheken. Deze nieuwe CAO is op meerdere punten technisch en tekstueel aangepast en onder andere meer in lijn gebracht met de verplichtstelling van het Pensioenfonds Openbare Bibliotheken en in lijn gebracht met de actuele afspraken met zorgverzekeraars. Daarnaast zijn de salarisschalen, het wettelijk minimumloon en de eindejaarsuitkering verhoogd.

Uiteraard kennen we in 2023 ook een aantal wisselingen in het personeel. En vanwege uitbreiding van taken en activiteiten is het personeelsbestand met ruim 2 fte toegenomen.

In november 2023 is vanwege pensionering afscheid genomen van de heer Eddy Evers, directeur-bestuurder. De heer Evers is vanaf het begin van zijn carrière verbonden geweest aan de bibliotheken in deze gemeente en heeft ruim 20 jaar de organisatie gediend in de functie van directeur-bestuurder. Met zijn vertrek verlaat veel kennis en ervaring de organisatie. We zijn hem erkentelijk en dankbaar voor zijn inzet en betrokkenheid voor een periode van meer dan 40 jaar.

Aan het eind van het derde kwartaal is de wervingsprocedure opgestart ter vervulling van de vacature directeur-bestuurder. Aangezien Eddy Evers ook de functie van directeur-bestuurder vervulde van de Stichting Openbare bibliotheek Twenterand is in de selectieprocedure nauw samengewerkt met hiervoor genoemde stichting. Na een zorgvuldige selectieprocedure is de heer Freddie Schuldink benoemd: Freddie Schuldink zal per 1 januari 2024 aantreden als opvolger van Eddy Evers.

ALGEMENE GEGEVENS

Contactgegevens

Stichting Openbare Bibliotheek Hardenberg
Parkweg 1a5
7772 XP Hardenberg

Vestigingen & openingsuren per week

Bibliotheken		Servicepunten	
Hardenberg	48	Lutten	4
Dedemsvaart	30	Kloosterhaar	5
Bergentheim	19	Sibculo	5
Balkbrug	12	De Krim	11
Gramsbergen	13,5	Marienberg	4,5
Slagharen	12		

Cijfers 2023

Inwoners gemeente Hardenberg: 62.509

Ingeschreven leden

- Jeugd t/m 17 jaar: 6.986
- Vanaf 18 jaar: 5.341
- Instellingen/scholen: 233
- Vechtdalcollege: 1.673

Mediabezit: 123.803

Uitleningen: 255.176

Accounts E-books: 2.388

Uitleningen E-books: 22.948

Uitleningen luisterboeken: 6.665

Bezoekers website: 52.440

Formatie in fte: 17,78

Formatie vrijwilligers in aantal: bijna 300

